

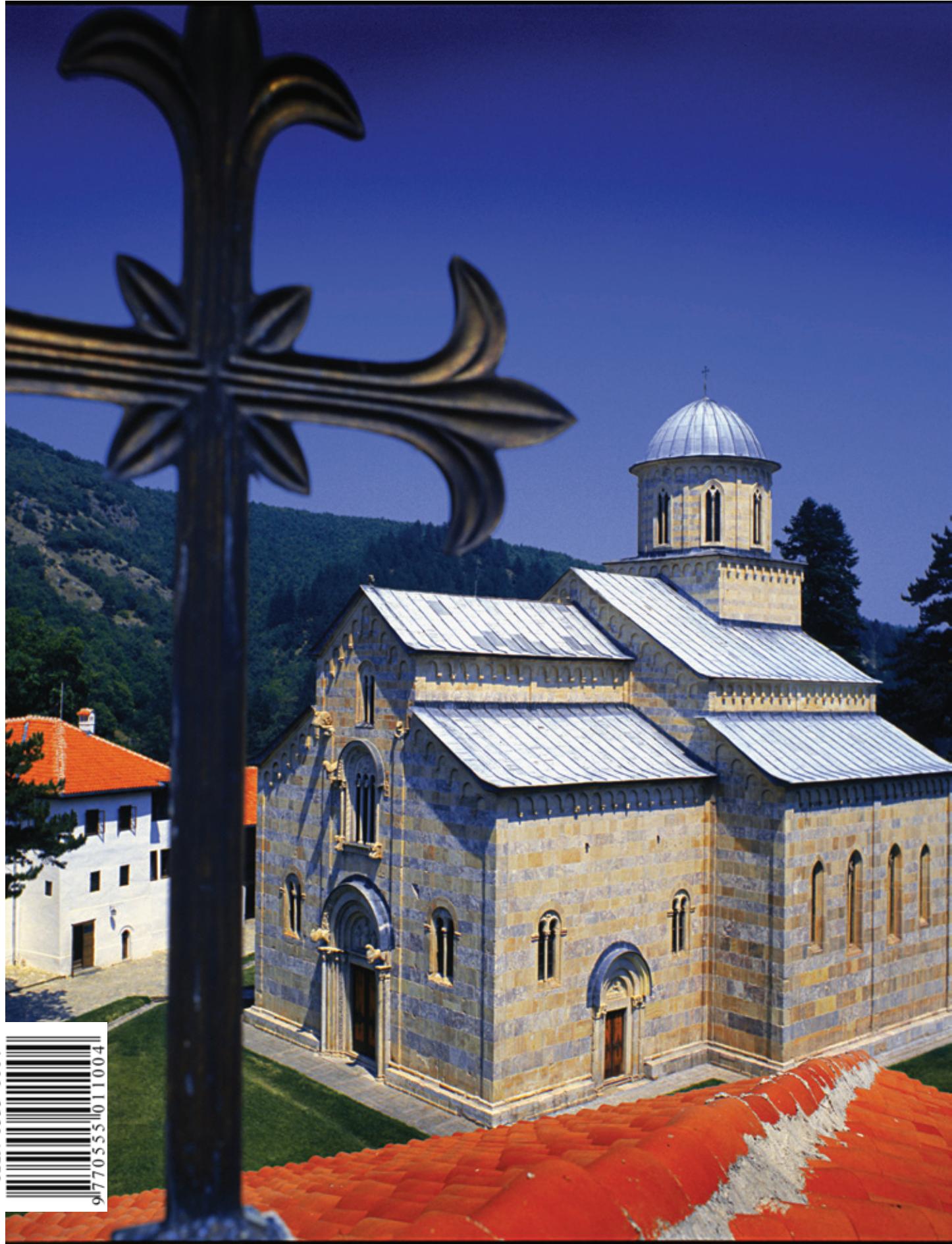
ПРАВОСЛАВЉЕ

НОВИНЕ СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

www.pravoslavlje.rs

Број 1073 Цена 90 динара 2,5 КМ 1. децембар 2011. Излази 1. и 15. у месецу

ISSN 0555-0114
9 770555 011004

Обележен јубилеј – 170 година САНУ

Његова Светост Патријарх српски Иринеј присуствовао је обележавању јубилеја у САНУ 20. новембра 2011. г.

Фото: ГАНУ

Писмо Генералног директора УНЕСКО-а Патријарху Српском

Ваша Светости, желим да се позовем на Ваше писмо од 15. септембра 2011. године које се тиче светске баштине средњовековних споменика на Косову. Као што Вам је познато, УНЕСКО има мисију у доприношењу одрживог развоја, обостраног разумевања и мира кроз образовање, науку, културу, комуникације и информације. Осим тога, ова организација је уверена да огроман потенцијал културне баштине јесте мотор развоја и средство за постизање бољег разумевања и социјалног повезивања.

Желим да Вас уверим да УНЕСКО наставља да улаже напоре да сачува светску баштину – средњовековне споменике на Косову, а у блиској сарадњи са УН-МИК-ом, надлежним властима и свим људима посвећеним очувању за све нас драгоценог наслеђа човечанства. Дозволите ми да искористим ову прилику и захвалим Српској Православној Цркви на константној сарадњи на очувању ове светске баштине, нарочито у оквиру сарадње на ранијим и садашњим пројектима под надзором *Аншене* из Сарајева, изасланством УНЕСКО-а са седиштем у Венецији, који су омогућени великородушним прилозима многих донатора.

Молим Вас, Ваша Светости, примите моје изразе највишег уважавања и поштовања.

Париз, 20. октобар 2011. године
Ирина Бокова, Генерални директор УНЕСКО-а

Званичне посете

Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј примио је 17. новембра у Српској Патријаршији у Београду Његову Експоненцију др Фалаха А. Абдулсада, амбасadora Републике Ирак.

Патријарх Српски примио је 18. новембра г. Слободана Гавриловића – директора Службеног гласника, г. Милољуба Албијанића – директора Завода за уџбенике Србије, протојереја-ставрофора проф. др Радована Биговића, г. Петра Арбутину – директора издавашта Службеног гласника и г. Горана Ратковића – шефа графичко-техничке редакције Службеног гласника. Пријему је присуствовао протојереј-ставрофор Стојадин Павловић, директор Патријаршијске управне канцеларије.

У Српској Патријаршији у Београду, 18. новембра, одржан је састанак на коме су разматрани дугогодишњи проблеми везани за пензијско-инвалидско и здравствено осигурање свештеника и запослених у црквеним и верским службама на територији Републике Србије. Поред Његове Светости Патријарха српског Г. Иринеја и министра вера и дијаспоре Владе Републике Србије г. Срђана Срећковића, састанку су присуствовали директор Републичког фонда за пензионе и инвалидско осигурање Драган Калиновић, директор Пореске управе др Драгутин Радосављевић, као и представници осталих институција релевантних за решавање ових питања – Министарства финансија и Министарства рада и социјалне политике.

На састанку је констатовано да су усаглашени сви подаци потребни за регулисање радног стажа чиме су се стекли услови да држава, као што је то и раније чинила, у одређеном проценту учествује у измиривању обавеза пензијско-инвалидског и здравственог осигурања свештенства традиционалних Цркава и верских заједница у Србији.

Писмо Архиепископа прашког Христофора

Првојерарх Православне Цркве Чешких земаља и Словачке упутио је писмо Патријарху Српском по водом страдања православног српског народа на Косову и Метохији:

Ваша Светости, примили смо Ваше писмо и са братском љубављу и пажњом га прочитали и о томе упознали Свети Синод наше Православне Цркве Чешких земаља и Словачке, наше вернике и нашу јавност. Свима нама је добро познато страдање српског народа на Косову и Метохији од стране Албанца и беспримерно рушење православних светиња на тој светој српској земљи.

Ми стога непрестано, у свим нашим храмовима, узносимо наше молитве Богу за напаћени српски народ на Косову

и Метохији и за Вашу Свету Цркву да истраје на тим просторима и очува своју православну веру, како ју је и у многим и разним тешкоћама кроз векове чувао и сачувао.

Исто тако, слушамо и о недаћама које су српски народ за десиле на северу Косова у последње време. Усрдно се молимо Богу да им подари утеху и снагу да и у овој, још једној, невољи издрже и опстану у својим кућама на тим вековним српским просторима.

Трудићемо се да о свему што сте нас известили у Вашем писму, обавестимо не само нашу црквену, него и ширу јавност, као и наше представнике власти у Чешкој и Словачкој.

У име Светог Синода и наше Цркве изражавамо дубоку и искрену љубав у Христу, Вама Ваша Светости, читавој Српској Православној Цркви и побожном народу са жељом и веома у Бога да истрајете и над овим искушењима.

Архиепископ прашки и
Митрополит Чешких земаља и Словачке
Г. Христофор

Поводом 65-ог рођендана Патријарха московског и целе Русије Кирила

Његовој Светости
Патријарху московском и
целе Русије
Господину КИРИЛУ,
Москва, Русија

Ваша Светости, драги и вазљубљени брате и саслужитељи Господу,

Са радошћу и у братској љубави упућујемо Вам, у име Светог Синода, укупне часне јерархије, богољубивог свештенства, преподобног монаштва и верног народа Српске Православне Цркве, као и у своје лично име, најтоплије честитке и најлепше молитвене жеље поводом Вашег 65-ог рођендана.

Упућујемо Вам срдачне жеље за Ваше добро здравље, дуг живот и даље плодоносно архијерјско служење на трону првопрестолника сестринске Руске Цркве, а за добро читавог Православља.

Вашој личности нису потребне похвале и украсни атрибути од људи, па ни од Наше смерности. Ваш живот је Ваша похвала пред Богом и међу људима, а Ваша архијерјска служба у Винограду Господњем представља круну и украс Ваше личности и Вашег живота.

Као епископ, Ви сте се угледали на Доброга Пастира, Првог и вечног Архијереја Цркве, Епископа душа наших и Пастироначелника, Господа нашега Исуса Христа, Онога Који душу своју полаже за словесне овце Стада Свога. Угледали сте се и на дугачку плејаду светих епископа Православне Цркве, оних који су светлошћу Јеванђеља многима осветљавали пут спасења. Ревност за Дом Божји зрачи из Вашег укупног служења у Цркви и за Цркву.

Као литург, Ви сте присталица и велики посленик благообразног богослужења, богослужења које присутне вазноси са земље на небо. Ваше председавање светим евхаристијским и другим молитвеним сабрањима, као и Ваше умиљно

појање, увек ће бити у сећању
оних који су Вам саслуживали и
оних који су се са Вама молили.

Као проповедник речи Божје, Ви се трудите да живо, доживљено, и зато полетно и убедљиво, сведочите о лепоти Лика Христовог, о радости живљења у Христу, о истинитости и актуелности Јеванђеља.

Господ наш, Једини Човеколубац, да Вам укрепљује душу и тело како бисте достојно и доистојанствено, као и до сада, служили Њему и светој Цркви Његовој и сведочили, делом и речју, неизмерну љубав Његову и светост Цркве Његове!

Као знак благодарности за Вашу љубав према нашем православном народу и Цркви, као и за еванђелско сведочење Православља пред светом, а овим поводом, умолили смо Нашег викара, Његово Преосвештенство Епископа моравичког Господина Антонија, настојатеља подворја Српске Православне Цркве у Москви, да Вам, у Наше име и у име Наше Цркве, уручи икону Светог Епископа Николаја охридског и жичког, са честицом његових светих мошти.

На многа лета, Свјатејши Владико!

Целивом светим у Духу Светоме поздравља Вас
Ваш у Христу Господу брат и саслужитељ
20. новембра 2011. године
Београд, Србија

АРХИЕПИСКОП ПЕЋКИ
МИТРОПОЛИТ БЕОГРАДСКО-КАРЛОВАЧКИ И
ПАТРИЈАРХ СРПСКИ
И Р И Н Е Ј

Храм Св. Симеона Мироточивог

У недељу, 13. новембра 2011. г. Његова Светост Патријарх српски Господин Иринеј служио је са свештеницима и ђаконима братства Саборне цркве у Београду Свету Архијерејску Литургију у новосаграђеном храму посвећеном Светом Симеону Мироточивом. Његовој Светости саслуживали суprotoјереј-ставрофор Владимир Вукашиновић, protoјереј-ставрофор Радич Радичевић, старешина овог храма, protoјереј-ставрофор Петар Лукић, старешина Саборне цркве, protoђакон Радомир Перчевић, јереј Милош Марковић, други парох храма, јереј Игор Лукић, јереј Арсеније Арсенијевић, старешина Вазнесењске цркве, ђакон Срећко Богићевић, protoјереј Јован Планојевић...

По пројекту Југослава Јанића и Бранислава Поповића, овај храм никако је на пешчари донацијом народа и православних верника. Освештавање звона био је чин иницијације у дубљи развој парохије овог светог храма. Велику донацију учинио је и Миодраг Мија Петровић, поклонивши пет златних крстова који доминирају овим здањем. Звона су поклонили и Милојка Малбашић, Милош Рабреновић и Његослав Тривковић, а највеће звono поклонио је Слободан Старчевић. Велики донатор била

је и КБЦ банка. За ово племенито дело сви приложници добили су грамате најтоплије захвалности од Патријарха Иринеја. Патријарх Српски је рекао да ће звона бити глас ове светиње која ће, поред изгледа, звучно украсавати овај свети храм.

Свјатјејши је рекао да све што је учињено – учињено је из љубави према овом светом храму и да љубав и праштање чине суштину хришћанства. Споменује да је Крст сила Божија и благодат Божија, али да заједништво врхуни у Светој тајни Евхаристије, у заједници Тела и Крви Господње.

Горан Раденковић

Прослава Светог Георгија

Патријарх Српски служио је 16. новембра, када наша Света Црква прославља Обнављање храма Светог великомученика Георгија – Ђурђија, Свету Архијерејску Литургију у цркви посвећеној Светом великомученику Георгију на Бановом Брду.

Његовој Светости саслуживали суprotoјереј-ставрофор Бранко Митровић, архијерејски намесник београдско-посавски, protoјереј-ставрофор Милојко Топаловић, protoјереј-ставрофор Часлав Маринковић, protoјереј Витомир Костић, protoђакон др Дамјан Божић и ђакон Саво Топаловић, уз појање храмовног хора.

Овај празник је слава црквеног хора и црквеног обданишта „Ђурђевак“ које ради при овом храму. После богослужења сви присутни су учествовали у трпези љубави у парохијском дому.

Слава београдске Саборне цркве

На дан када наша Света Црква прославља Сабор Светог архангела Михаила, Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј начаљствовао је Светом Архијерејском Литургијом у београдској Саборној цркви уз саслужење свештенства Архиепископије београдско-карловачке, старешине подворја Руске Православне Цркве у Београдуprotoјереја Виталија Тарасјева, као и госта из руске области Ростова на Дону, protoјереја Георгија Сморкалова – архијерејског намесника шахтинскога и секретара Епархије шахтинско-милеровске Донске Митрополије.

Током Свете Литургије, Патријарх Српски је рукоположио у чин ђакона г. Желимира Продановића. Његова Светост је преломио славски колач са славарима Аранђеловдана – г. Миодрагом Петровићем и његовом породицом. Господин Петровић је већ трећи пут кум славе у Саборној цркви и велики је пријатељ Цркве. Донатор је шест крстова за нови Храм Светог Симеона Мироточивог на Новом Београду. Такође је донатор крста Храма Светог Саве у Диселдорфу.

Овом приликом Патријарх српски Г. Иринеј је уручио грамате г. Миодрагу Петровићу – генералном директору предузећа „Белим“ из Београда, као и противници г-ђи Душици Ђирић, удовици protoјереја-ставрофора Миливоја Ђирића, настрадалог у НАТО агресији 1999. године.

ПРАВОСЛАВЉЕ 1073

2	Активности Патријарха	22	Разговор са Бојаном Јовановићем, антропологом	42	Из живота Цркве
5	Садржај	Лјубав и оправштање	Славица Лазић	46	Вјечнаја памјат
6	Разговор са академиком Николом Хајдином	25	Натпевања школских хорова	47	Огласи
	Седамнаест деценија САНУ	Славица Шушњаревић			
	Славица Лазић				
10	Две године од утокојења Патријарха српског Павла „И светлост светли у тами...“ Ирина Радосављевић	26	Жене у Новом Завету (I)		
	<i>гр Предраг Драшковић</i>				
13	Михаило Ђурић – филозоф и ерудита М. П.	28	Честертон о причи и причању		
	<i>Благоје Панићелић</i>				
14	„Човек – друго ја“ Данко Страхић	30	Психосоцијална и духовна подршка особама које живе са сидом Смиљана Ђурчић		
16	Стазама аутентичне духовности (II)	32	Библиотека Манастира Милешева		
	<i>гр Ксенија Кончаревић</i>		<i>ђакон мр Ненад Игризовић</i>		
18	Служба речи и пастирски рад Светог Исповедника Варнаве	34	„Страшан турком на крајини“		
	<i>Протојереј-ставрофор Саво Б. Јовић</i>		<i>Живорад Јанковић</i>		
21	У Светој Земљи	36	Вести из прошlostи		
	<i>Јереј Синиша Шаренац</i>				
		37	Свет књиге		
		40	Кроз хришћански свет		

„Православље – новине Српске Патријаршије“ излазе са благословом Његове Светости Патријарха српског Иринеја. Издаје Информативно-издавачка установа Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве. Први број „Православља“ изашао је 15. априла 1967. године.

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:

Председник
Епископ бачки др Иринеј

Главни и одговорни уредник
Президент мр Александар Ђаковић

Оперативни уредник
Срећко Петровић

Секретар редакције
Снежана Крутиковић

Фотограф
ђакон Драган С. Танасијевић

Чланови редакције
Президент др Оливер Суботић,
Сања Лубардић, Славица Лазић

Излази сваког првог и петнаестог у месецу, за јануар и август двоброј. Годишња претплата за нашу земљу је 1700 динара, полуодушевљено 850. Појединачни примерак 90 динара. Претплата за нашу земљу може се уплатити на благајни Српске патријаршије, Краља Петра 5 или на текући рачун.
Уплате не сплати поштанском упутницом!

Годишња претплата за иностранство:

Обична пошиљка је 70 USD, 70 CAD, 75 AUD, 45 EUR, 35 GBP; авионска: 90 USD, 90 CAD, 100 AUD, 60 EUR, 45 GBP.

Информативна служба:

Текући рачун динарски број:
145-4721-71 Марфин банка
Далматинска 22 Београд
Текући рачун девизни број:
Intermediary Deutsche Bank GmbH,
Frankfurt/M (BIC DEUTDEFF)
Account with inst: 935-9522-10
Marfin bank AD, Beograd (BIC LIKIRSBG)
Beneficiary: RS3514500711000024015
Srpska Pravoslavna Crkva, Kralja Petra 5, Beograd

Телефони:

Редакција: +381 11 50-25-116
Маркетинг: +381 64 85-88-486
ПРЕТПЛАТА: +381 11 25-103, 30-25-113
Факс: +381 11 3282 588
e-mail: pravoslavlje@spcrs.rs – редакција
preplata@spcrs.rs – претплата
marketing.spc@gmail.com

Рукописи и фотографије се не враћају. Текстови и прилоги објављени у „Православљу“ представљају ставове аутора.

Дизајн: Соба.rs

Графичка припрема: Срећко Петровић

Штампа: „Политика“ А.Д.

Дистрибутер: Polydor д.о.о.,
Ломница 11/3/9, 32300 Горњи Милановац
тел/факс: 032/717-322, 011/2461-138

ЦИП – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
271.222 (497.11)

ISSN 0555-0114 = Православље
COBISS.SR-ID 16399106

Православље се штампа уз помоћ
Министарства вера и дијаспоре Републике Србије

Разговор са академиком
Николом Хајдином

Седамнаест деценија САНУ

Razgovarača Slavica Lazic

Вредносни систем Академије је оно што представља резултат научног истраживања. Проблем и неспоразум између друштва и Академије настаје када се поједине изјаве академика, који иступају политички, тумаче као ставови САНУ. Када академик уђе у зграду требало би на вратима да остави и политику и идеологију, а да му главни задатак буде бављење науком

Српска академија наука и уметности, водећа научна и образовна установа Срба, прославила је 170 година постојања. Настала као Друштво српске словесности, током деценија мењала је неколико назива – Српско ученом друштво, потом Краљевско-српска академија и на крају Српска академија наука и уметности. Стварали су је учени људи из читавог српства. То значи и они који су живели у Кнежевини Србији, касније Краљевини Србији, а њени корени се траже у проучавању језика и националне историје, што је било типично за европске токове романтизма, где се језик сматрао основним елементом нације. Одељења ових друштава и првобитне Краљевске академије била су превасходно друштвено оријентисана. Тек последњих деценија 19. века пажња се поклања и егзактним наукама – физика, хемија, математика, биологија, чиме се успоставља равнотежа између те две групе наука. Академија је тесно сарађивала са Великом школом, чији су професори често били њени чланови, а од 1905. године и са београдским Универзитетом.

Данас броји 252 члана (94 редовна, 50 дописних и 108 иностраних). Њен председник у трећем сазиву, академик Никола Хајдин, говори за „Православље“ о значају ове установе за српски народ.

У години када обележавамо 170 година САНУ, најгласније питање које се чује односи се на место и утицај ове најстарије научне институције у српском друштву данас?

– САНУ представља једну од најстаријих институција у Србији. Као и држава и народ, и ми смо прошли кроз све голготе и преломне историјске тренутке.

Зачета као *Друштво српске словесности*, мењала је током свог дугог живота неколико назива. *Друштво српске словесности* променило је име у *Српско ученом друштву*, па затим у *Краљевско-српску академију* и на крају у *Српску академију наука и уметности*. САНУ је највиша институција у Србији у области науке и уметности. Њен утицај на развој друштва је немерљив.

Можемо ли бити задовољни постигнутом научном атмосфером

у народу и унапређењу науке о чему се првенствено стара Академија? Који су задаци које стварност поставља пред САНУ и шта је најважније достигнуће током проtekлих 17 деценија?

– Тешко је говорити о стварању научне атмосфере у земљи у којој је 30% функционално неписмених, где не постоји министарство науке и у којој се за науку издваја мање од 1% бруто националног дохотка.

Академија је апеловала и упозоравала да је таква атмосфера недопустива и да то доприноси одливу мозгова и узлудном школовању младих научника. Чињеница је да Србија школује младе научнике који након завршеног школовања својим знањем резултате остварују у богатим земљама.

Колико је СПЦ, као најстарија институција у српском народу, присутна у Академији и обрнуто? Зашто међу члановима Академије нема истакнутих теолога СПЦ?

– САНУ има добру сарадњу са свим значајним националним институцијама у Србији, посебно са СПЦ.

То што нема свештених лица и теолога у чланству Академије није по-

следица нашег става, већ недовољног интересовања компетентних теолога.

Има ли простора за ближу и интензивнију сарадњу Академије и СПЦ и да ли је могуће превазићи јаз који некако прећутно постоји између науке и теологије?

— Такав јаз у сарадњи Академије и Српске Православне Цркве не постоји. Сарадња је веома интензивна и огледа се у читавом низу научних активности Академије у вези са Српском Православном Црквом. Академија се посебно бави културном историјом Српске Православне Цркве и осталим питањима који се тичу науке. С друге стране, Академија учествује готово у свим активностима Српске Православне Цркве, српских манастира и слично.

Истакли сте да је сваки проблем који заокупља друштво и народ у исто време и проблем Академије. На који начин Академија прилази тим проблемима у драматичном и преломному времену по наш народ?

— Проблемима од националног значаја, крупним историјским дogađajima

јима који немају дневну политичку употребу, баве се одређена одељења и стручњаци. Вредносни систем Академије је оно што представља резултат научног истраживања. Проблем и неспоразум између друштва и Академије настаје када се поједине изјаве академика, који иступају политички, тумаче као ставови САНУ. Када академик уђе у зграду требало би на вратима да остави и политику и идеологију, а да му главни задатак буде бављење науком и да сва активност

има научну подлогу. Академији није место да се бави дневном политиком, то њу не интересује.

На којим подухватима и пројектима раде чланови Академије које вреди истаћи?

— Тренутно се реализује око 150 пројеката на којима раде наши чланови у сарадњи са скоро 1000 истраживача у разним институцијама. Не бих ни један посебно издвајао. Истакао бих оно што је заједничко за све њих, а то је да

задатак науке, посебно фундаменталне и примењене, јесте да унапреди технологију којом ће се повећати укупна производња земље и раст стандарда. Располажући скромним средствима која се добијају по одељењима од са- ме заједнице, академици остварују значајне резултате, а постоје и важни пројекти на којима академици раде у сарадњи са одређеним универзитети- ма и институтима. Упркос економској кризи све смо више укључени, а по- себно академици из области егзактних наука, у пројекте ЕУ за које је тешко добити средства. О значају наших про-јеката говори и податак да је од 10 про-јеката за Западни Балкан, наша земља добила осам. Затим, активно учеству-јемо у истраживањима из области по- политичких наука чији су резултати врло значајни за подизање свести и културе и научног развоја сваке земље.

На који начин млади истраживачи могу да потврде себе у раду Ака- демије и колико је ова институција отворена према новом? Зашто је остати конзервативан – приоритет?

– Чланови Академије се науком баве на двојак начин. Велики број активних научника су професори, чланови Уни- верзитета и баве се науком на својим катедрама и на институтима који при- падају Универзитету или су самостални. Они врло често спајају научни рад Академије са радом у својим институ- тима. Ту се остварује одлична сарадња са докторантима и младим истражи- вачима и то представља јако битан аспек-т развоја науке – трансфер знања. Рад Академије се заснива на традицији и научном и уметничком раду на нај- актуелнијим проблемима садашњице.

Како Академија гледа на проблеме Косова и Метохије?

– Академија је овом проблему присту- пила изузетно озбиљно и са великим научном пажњом. Поред саопштења поводом нелеги- тимног проглашења независности, САНУ је организовала низ научних скупова, објавила зборнике радова о Косову и Метохији, а изузетно је ак- тиван и Одбор за Косово и Метохију. Такође, у САНУ се дигитализује фотодокументација о нашим споменицима културе на Ким.

Црква – Наука – Држава

Јубилеј – 170 година САНУ

Централној прослави на дан Академије, 20. новембра 2011, присуствовали су Патријарх српски Иринеј, Епископ нишки Јован, Епископ сремски Васи- лије, председник Србије Борис Тадић, председница Скупшти- не Славица Ђукић Дејановић, потпредседници Владе Божидар Ђелић и Јован Кркобабић, као и представници верских заједни- ца, културних и научних инсти- туција и дипломатског кора.

САНУ је прославила 19. новем- бра 2011. године у свечаној сали Академије, испуњеној до последњег места, свој 170 рођен- дан. Била је то ретка прилика да се- де један поред другог, представник СПЦ, Његова Светост Патријарх српски Иринеј, и председник Србије Борис Тадић. Цењено велико трој- ство употпунило је председник СА- НУ господин Никола Хајдин. Тако је нова генерација школованих Срба могла и у 21. веку да процени трај- ност Цркве, Науке и Државе, које, тек заједно и по могућности сложно, представљају темељ државе Србије. Тако се нашло, још једном, 171 пут на најважнијем месту од постојања и опстајања једне друштвене зајед- нице, на испиту (искушењу) слога и суштинско заједништво Вере, Зна- ња и Родољубља. Заједно са беседа- ма угледних представника Ака- демије и друштва, као и уметничким програмом, поменуто велико трој- ство деловало је достојанствено и обећавајуће.

Академик Владета Јерођић

Подмлађивање и боље финансирање

Академија је доживљавала тешке ударе у време великих ратова, губила своје истакнуте чланове, често почињала од почетка. То јој није сметало да да значајан допринос европској и светској науци, а резултати су остајали до данашњих дана. Поред редовних чланова из Србије, Академија је у своје чланство примала и истакнуте научнике из читавог света као своје почасне чланове. Са развојем науке у 20. веку, Академија је добила нове подстицаје за даљи развој, иако средства која добија и са којима располаже нису увек одговарала њеним потребама. То се нарочито осећа у последњој деценији, када држава одваја за науку 0,65% националног дохотка, док друге развијене земље дају 2-3%. Тиме се свакако ограничавају способности и могућности чланова Академије да дају нове доносе европској и светској науци. С обзиром на расположиви кадар који делује у земљи на разним факултетима, Академија је суочена са проблемом избора и обнављања својих редова, а пре свега избором млађих афирмисаних људи, који би наставили рад предходних генерација. САНУ ради на значајним научним пројектима, као што су Речник српског језика, Српска енциклопедија, а више њених чланова учествује у разним пројектима широм света.

Решавањем материјално-финансијског положаја Академије и избором млађих људи у њене редове, САНУ би свакако имала много веће могућности да унапреди свој рад, покрене нове пројекте и окупи око себе млађе генерације. То је по мом мишљењу једини исправан пут који Академија треба да следи, а који држава треба да подржи.

Академик др Драгољуб Живојиновић

Делимо судбину народа

На овај велики јубилеј – 170 година САНУ – имамо прилику да обележимо активност Академије кроз главне садржаје који су означили тај период. Времена су била и добра и лоша, као што је и историја нашег народа у прошлом веку. Академија је делила судбину народа. После 170 година можемо да подвучемо прту и да сагледамо све оно што је било добро и што би могло да буде још боље. У оквиру прославе обележавања Академије, поред свечарског дела биле су и друге активности од којих свакако вреди забележити пригодну публикацију за коју се заложио и урадио Завод за уџбенике у сарадњи са Академијом, а која је одштампана за ову прилику „Људи интелектуалне врлине – 170 година САНУ“. У организационом смислу, у Академији постоје одељења и у оквиру њих институти који обрађују поједине научне области од интереса за нашу националну културу, уметност, образовање и све оно чиме се Академија бави. Вреди помена, да поред језгра Академије, коју чине академици са својим пројектима, у Академији постоје и њени институти које је Академија основала – Балканолошки, Византолошки, Географски, Етнографски, Институт за српски језик, Техничких наука, Математички институт и Музиколошки институт. Ово посебно наглашавам јер се највећи део научно истраживачке делатности одвија преко института. Међутим, у жељи да наука не остане само у Београду, Академија се потрудила током 170 година да формира и центре ван Београда, посебно огранак у Новом Саду који врло успешно остварује своје програме.

Академик Никола Тасић,
поштаредесник САНУ

Брига за језик

Унапређивање и брига за језик и данас су први задатак и главна обавеза Српске академије наука и уметности. Пре више од пола века ми смо добили прву свеску нормираних, етимолошких и дијалектолошких научно срећеног Речника српскохрватској књижевној и народној језику, изграђену на научним начелима којима се нису користиле ни веће и снажније словенске и европске културе.

У Академији, ми и данас бринемо за очување и поштовање језика. Књижевни језик је раздељен политичким захтевима кратковидих и себичних управљача, који руше научне основе прихваћених језичких норми. У недавним националним делидбама, из српскохрватског језика су никли и осамосталили се како стари, тако и нови административни језици јужнословенских народа. Као што се пре две стотине година водила расправа о употреби и коришћењу научне терминологије, међу Србима се и данас води „рат за српски језик и правопис“. Дијалекти, покрајински, републички, локални и месни говори српских градова и опустелих села дуж државних граница, акценатска збрка и синтаксичка пометња угрожавају и данас научну норму српскохрватског језика. Тамо где их сматрају наметнутим, српске атрибуције нових језика се бришу или намерно изостављају.

Академик Предраг Палавестра,
члан поштаредесништва САНУ

Две године од упокојења Патријарха српског Павла

„И светлост светли у тами...“

Ирина Радосављевић

„Нико нас није питао хоћемо ли се родити у овом или оном народу, од ових или оних родитеља... за све то ми нити имамо заслуге, нити кривице. Но, да ли ћемо живети и поступати као људи или нељуди, то, верујте, зависи од нас.“

Примивши Свету тајну Причешћа, 15. новембра 2009. године, упокојио се Патријарх српски Павле. Преселио се у места светла, места свежине, места одмора и „ушао у радост господара својега“ (Мат. 25,21) коме је верно и предано служио. Колики је био плод његовог труда, показало је пола милиона људи који су сатима смерно и стрпљиво чекали пред његовим кивотом у Саборној цркви да би упутили последњи целив свом вољеном Патријарху.

Био је Патријарх у смутном и мрачном времену, времену губљења тла под ногама, неизвесности и муке, времену обавијеном маглом у коме је било тешко назрети било какав путоказ и оријентир. Затечен крвавим ратом, оптерећен голим преживљавањем у тешкој кризи, препуштен себи у друштву које се распадало, народ је обитавао у безнађу и страху. У таквом времену, по промислу Божијем, на свећињак би уздигнута „светлост пред људима“ (Мат. 5,14-16), и ту светлост „тама не обузе“ (Јн. 1,5) и она поста ослонац, утеша и нада. Смирени Епископ Павле уздигнут је на патријарашки престо и својим скромним, јеванђелским животом и својом ти-

хом, једноставном и мудром речју, постао „жижак нози нашој и видјело стази нашој“ (Пс 119,105). Васељенски Патријарх Вартоломеј, у својој беседи на Патријарховом опелу, рекао је: „Његов лик и читава његова појава зрачили су светошћу и праведношћу. Његов етос је био чврст као дијамант. Добровољно је био пук сиромах, подвигник који подсећа на древне пустинjsке Оце, испосник, човек непрекидне молитве, благ, мириљубив и смеран срцем, али и борац који не зна за узмицање, спреман на сваку жртву кад год је за то постојала потреба. Огњени литург пред свештеним жртвеником Божијим, духоносац, он је сабрао у себи, како је некада Свети Григорије Ниски рекао за Мелетија Антиохијскога – Давидову кротост, Соломонову разборитост, Мојсијеву доброту, Самуилову првичност, Јосифову целомудреност, Данилову мудрост, Илијину ревност за веру и девственичку чистоту Јована Богослова“.

У свом првом интервјуу након устанчења, датом новинама Српске Патријаршије *Православље*, Патријарх српски Павле је између осталог рекао: „Нико нас пре рођења није питао хо-

ћемо ли се родити у овом или оном народу, од ових или оних родитеља, у овом или у оном духовном амбијенту. Ми за све то нити имамо заслуге, нити кривице. Но, да ли ћемо живети и поступати као људи или нељуди, то, верујте, зависи од нас. То и јесте једино што нам даје цену и у очима свију људи добре воље. Будимо, дакле, увек и свуда људи, да нас – као људе – призна за своје Бог, а препознају преци и упознају савременици“. Његов позив да будемо људи одјекнуо је снажно, највише због тога што је сам био Човек. Бог је човека створио по свом лицу и подобију, али је тај лик толико упрљан и искривљен, да се често, посматрајући историју човечанства, а и свој лични живот, запитамо: Има ли човека? Не видимо га у његовој првобитној лепоти, ни и у другима ни у нама самима. Попут Диогена, који је са светиљком у рукама тражио човека, и ми као хришћани, у тренуцима криза и невоља, пожелimo да видимо човека, да видимо његову лепоту и узвишеност, да нам се посведочи Божији лик у њему и тако пружи нада у сопствено спасење. Болесник у бањи Витезди одговорио је Христу: „Господе, човека немам...“ (Јн. 5,7). Тешко је

наћи человека, а человек нам је често потребан. Патријарх Павле је био жива икона Христова и человек у пуном смислу те речи и то је управо оно што је дало тежину његовим речима *будимо људи* и одјекнуло у срцима многих. Његова појава и живот сведочили су да хришћанске врлине могу опстати и победити и у најцрњој тами, у било које време и на било ком mestу.

„Свима сам био све, да како год неke спасем“ (1Кор. 9,22), говорио је апостол Павле. „Не бојте се, браћо и сестре, никога иничега. Бојати се само греха, само онога што нас удаљује од Бога и од Царства небескога. Не бојати се никада никаквог понижења, никакве штете“, говорио је Патријарх Павле. И заиста је био свима све и спреман на све зарад њему поверењог народа. За себе и свој углед није марио када је у питању била добрбит другог. Једном приликом је рекао: „Да могу стићи, Вакссли Бог ми је сведок, пред црквама, болницама, па и пред луксузним дворанама за банкете и модне раскоши, стајао бих и лично просио за страдалну нашу браћу, сестре и децу“. И то нису биле празне речи. Патријарх Павле је био человек дубоке емпатије и снажног осећаја

Двогодишњи помен

Поводом годишнице упокојења Патријарха српског Павла, Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј служио је Свету Архијерејску Литургију и парастос у присуству Преосвећене Господе Епископа: сремског Василија, врањског Паҳомија, шумадијског Јована, будимљанско-никшићког Јоаникија и викарног ремезијанског Андреја, у београдској Саборној цркви. Његово Преосвештенство викарни Епископ хвостански Г. Атанасије служио је 15. новембра помен на гробу блаженопочившег Патријарха и оца нашег Павла у Манастиру Раковица.

одговорности. Према оном најмањем понашао се исто као и према оном највећем, са истом пажњом и бригом. У беседи на дан свог устоличења, рекао је: „Као Патријарх Српски, своје првенство међу једнакима, а и свако првенство међу људима, схватајмо као првенство служења, жртве и крста. Нису наше, него Христове речи које кажу: *Ко хоће да буде међу вами први, нека буде свима слуга!* Жртва је темељ јединства и у црквеном и у народном саборном животу, као и у свим областима друштвеног делања, а *Крс је једина непролазна слава човекова*“. И поред бројних и тешких обавеза, стизао је да прими и саслуша и обичног човека са његовим мукама и недоумицама. И да у пружи благу реч која укрепљује. Савет који има смисла. Трезвену и утешну поуку.

Патријарх Павле је поседовао трезвеност, меру и пажњу. У односу према свему и према свима. Трудио се да све што чини буде смислено и оправдано. Осећао је дубоку одговорност према Богу, човеку, историји, животу. Био је храбар да може на сваком „страшном месту постојати“ и пример заборављене врлине чојства – чувања другог од себе. Реч му је била понекад оштра у истини, понекад блага у љубави. Био је заиста Човек, икона Христова, путеводитељ и родитељ, светлост која се не може скрити од света. И људи су га волели, поштовали и слушали. Богу дугујемо захвалност што смо били савременици таквог човека и окусили благодат присуства Човека Божијег. Нека му је слава у све векове.

Књиге Патријарха Павла у издању Издавачког фонда СПЦ

Тихи глас пророка и неуморног сведока речи Божије, блаженоупокојеног Патријарха Павла, чије пастирствање, како то код људи његовога кова увек и бива, не престаје смрћу.

Издавачки фонд Архиепископије београдско-карловачке, желећи да мисао и дело Патријарха Павла сачува од заборава, објавио је у комплету: **Да нам буду јаснија нека питања наше вере** (три књиге), **Сабрана дела првог кола: Живош јој Јеванђељу** – две књиге, **Иншеревуји** – две књиге, **Оишши Тийик и коло Посебна издања** (пет књига): **Жена у православној Цркви, Црква и уметност, Посиј и Свето причешће, Смрт и вечни живот, Православље у савременом свету**.

Наведена дела могу се купити у црквеним продавницама као и код издавача у Патријаршији (Штампарија Српске Православне Цркве).

Такође, на захтев бројних, објављен је **Календар – Подсетник за 2012. годину** са фотографијама и мислима (72) блаженопочившег Патријарха Павла, чији ће лик и мисли бити подсетник преко целе године каквим животом да живимо – „да будемо људи“ све на своје спасење и спасење ближњих у царству Божијем.

Са истим циљем штампан је и **Зидни календар за 2012. годину** са тринаест фотографија и исто толико мисли Патријарха Павла.

Поводом упокојења академика Михаила Ђурића

Михаило Ђурић – филозоф и ерудита

Михаило Ђурић, један од највећих српских филозофа и социолога, професор Правног факултета Универзитета у Београду и члан САНУ, остаће у научном свету упамћен по својим научним радовима и својој ерудицији.

Рођен је 22. августа 1925. године у Шапцу, од оца Стевана и мајке Милице. Студирао је право, филозофију и класичну филологију у Београду. Докторирао је 1954. г. на Правном факултету, с тезом *Идеја природног права код грчких софиста*. Изабран је за асистента на Правном факултету, на коме је, прошавши сва универзитетска звања, 1969. године постао редовни професор. Приликом његовог избора за редовног професора, Комисија за избор је констатовала да је „Ђурић одличан наставник и значајни научни радник...“ Као професор факултета, Ђурић је био предан и систематичан: његова предавања, као и јавне иступе и текстове, красио је елегантан стил и прецизан језик. Предавао је Историју политичких теорија, Општу социологију и Методологију друштвених наука.

Ђурићева универзитетска каријера је прекинута године 1972., када је Ђурић, због критике уставних амандмана, изгубио радно место на факултету. Наиме, од 18–22. марта 1971. године је вођена јавна расправа о предложеним променама Устава. Професор Ђурић је у свом излагању, насловљеном као „Смиљене смутње“, оштро критиковao предложене промене, указавши на последице које ће оне имати на југословенску државу и судбину српског народа:

„Предложена уставна промена из основа мења карактер до-садашње државне заједнице југословенских народа... том про-меном се, у ствари, одбацује сама идеја једне такве државне заједнице. Уколико нешто још и остаје од ње, то је само зато да би смо у следећој, такозваној другој фази промене имали још шта да приведемо крају.“

О неравноправном положају Срба према осталим југословенским нацијама Ђурић је рекао: „Ни садашњи положај српског народа није никако добар, а не само онај у којем би се он нашао у случају предложених промена...“

Ђурић је у свом говору југословенску државу назвао развалинама, „привидом који није ни требало стварати...“ У часопису *Анали*, свеска 3 за 1971. годину, објављено је ово излагање; Врховни суд Србије забранио је ту свеску часописа *Анали*, а затим је уследила политичка пресија и прогон. Професор је одлуком Окружног суда у Београду 17. јула 1972. г. осуђен на две године строгог затвора „због кривичног дела непријатељске пропаганде“... Јануара 1973. године Врховни суд је на жалбу браниоца преиначио пресуду само у погледу одлуке о казни – умањивши казну на 9 месеци.

Одслуживши казну, Ђурић је научним радом наставио да се бави као научни саветник на Институту друштвених наука у Београду, од 1974. до 1989, када је рехабилитован и враћа се на Правни факултет, где је радио до пензионисања 1991.

Поред београдског Правног факултета, предавао је на факултетима у Сарајеву, Загребу, Нишу и као гостујући професор на немачким и аустријским универзитетима. Био је члан Савета редакције часописа *Праксис*, члан Управног од-

бора Корчуланске летње школе, Управног одбора Српске књижевне задруге, директор годишњих курсева о Ничеовој филозофији у Међууниверзитетском центру у Дубровнику, покретач и главни уредник часописа *Филозофски јодишњак*.

Ђурић је био члан Српске академије наука и уметности и Европске академије наука и уметности у Салцбургу. Добитник је Октобарске награде града Београда (1990) и Међународне награде Проф. Луији Тартуфари Националне академије наука Републике Италије. ЈП Службени гласник и Правни факултет БУ објавили су 2009. *Сабране симе Михаила Ђурића у 12 књига*.

„Одбјам да прихватим национално и државно опредељење као основно, најважније, најсущаственије људско опредељење. Ни национално питање ни питање оснивања државе немају више епохалну важност. То нису битна питања нашег времена... Има нечег увредљивог и недоличног у томе што смо данас сви ухваћени у мреже национализма, што данас сви морамо да се бавимо оним што није и не може бити наша главна, а камоли једини преокупација.“

М. Ђурић, „Смиљене смутње“

Академик Михаило Ђурић преминуо је 25. новембра 2011. г. у Београду, у својој 86. години. Вечан му помен. М. П.

Књиге академика др Михаила Ђурића

Михаило Ђурић је објавио на стотине чланака, расправа и прилога у домаћим и страним часописима, приредио десетак зборника и објавио више књига – од којих ћемо поменути неке: *Идеја природног права код грчких софиста* (Београд 1954); *Филозофија сијарих Грка* (Београд 1959); *Филозофија епохе ренесанс* (Београд 1959); *Проблеми социолошкој методи* (Београд 1962); *Социологија Макса Вебера* (Загреб 1964); *Хуманизам као политички идеал: ослег о грчкој култури* (Београд 1968); *Стихија савремености: друштвенофилозофска разматрања* (Београд 1972); *Mythos, Wissenschaft, Ideologie: ein Problemaufriß* (Амстердам 1979); *Утопија измене света: револуција, нихилизам, анархизам* (Београд 1979); *Ниче и метафизика* (Београд 1984); *Nietzsche and die Metaphysik* (Берлин 1985); *Изазов нихилизма: шумачење и птолемике* (Београд 1986); *Kunst und Wissenschaft bei Nietzsche* (Вирцбург 1986); *Миш, наука, идеолођија: најранија филозофија културе* (Београд 1989); *Филозофија у дигасију: Петаронијевићева Начела метафизике* (Нови Сад 1989); *Nietzsches Begiff der Philosophie* (Вирцбург 1990); *Путеви ка Ничеу: ирилозија филозофији будућности* (Београд 1992); *Die Serbische Philosophie heute* (Минхен 1993); *Искуство разлике: суштавања с временом* (Београд 1994); *О поштреји филозофије давнас: филозофија између Истока и Запада* (Београд 1999); *Порекло и будућност Европе: одисеја древне филозофске идеје* (Београд 2001); *Крхко људско добро: актиуелност Аристотелове практичке филозофије* (Београд 2002); *Србија и Европа између прошлости и будућности. Летопис југословенске филозофије* (Београд 2003).

1700 година од Миланског едикта

„Човек – друго ја“

– предавање Владике Максима (Васиљевића) на трибини „Школа за другог“ у Земунској гимназији 18. октобра 2011. године –

Трибина „Школа за другог“ се одржава сваког уторка у Земунској гимназији, са почетком у 19 часова и 15 минута, поводом обележавања значајних јубилеја којима идемо у сусрет: 1700 година од доношења Миланског едикта и 1150 година од доласка Св. Кирила и Методија међу Словене

Уокирују циклуса трибина „Школа за другог“, у организацији Земунске гимназије и Манастира Светог Архангела Гаврила у Земуну, 18. октобра 2011. г. одржано је предавање под називом „Човек – друго ја“. Говорио је Његово Преосвештенство Господин Максим (Васиљевић), Епископ лосанђелески и западноамерички. Овде преносимо делове излагања.

Владика је на почетку рекао да, иако тема о којој ће се разговарати, на први поглед звучи необично (Човек – друго ја), да уколико се мало пажљивије размотрити може се увидети „да се ради о једној заиста суштинској теми, пресудној за наш живот као људи, као хришћана“. У том смислу, он је још рекао да на питања: „Како постати истински ја? Како стећи истински идентитет? И како је други или неко други повезан са том нашом, у том процесу постојања, истинском личностшћу?“, одговор можемо да тражимо у живом сусрету, јер тада „чињеницу да нам је други извор нашег постојања и нашег битисања, нашег остварења, најбоље опитујемо“. Уз то, додао је да „то бива, не само у породици, нити само у друштву, нити само у Цркви, јер човек, ма где и у ма каквим условима да се налазио, не може, а да нема референцу у неком другом или да се позива и да црпи своје биће из другога“.

„И управо то има утемељење,“ наставио је Владика, „у томе да ми као хришћани, као људи вере, свој идеал личности црпимо из самог Бога, а Он је показао да једноставно није сам, или усамљен, него да и Он своје постојање црпи тако што се односи пре-

ма неком Другом“ и додао да, „није случајно да је наш Бог Света Тројица, а не самац, јер наш Бог је истовремено Један и истовремено Тројица. Иако је то на први поглед логички непојмљиво, чак и недопустиво казати да неко у исто време може бити и Један и Тројица, неким чудесним сплетом околности за нас, тј. за наш угао посматрања, тај Један Бог је истовремено Тројица и та Тројица јесу Један“.

„У том смислу“, рекао је он, „да у самом Јеванђељу, једној чудесној Благовести је описан једне такве чудесне Личности, а то је Христос Богочовек који је својим историјским битисањем у телу,

као што је и сваки човек стварност односа, иако тога није увек свестан, нити то некад жели да призна, јер се наше ја рађа *на простору другота*, јер наша вольја јесте вольја другога, а томе се човек најчешће опире, што потврђују и савремена психологија и (савремена) философија.“ „У том смислу“, додао је Владика Максим, завршавајући овај део свог излагања „ми својим поступцима, у ствари, мало по мало формирајмо извесне обрасце понашања који постају наша друга природа, и онда је врло тешко ту нашу другу природу променити уколико су ти обрасци били погрешни“.

Проблем постмодерног човека

„Основни проблем човека нашег времена и постмодерног човека, основна постмодерна болест, јесте болест нашег сопствства. Он је у највећој кризи, више него икад у историји, управо зато што наше време, које је врло енigmatischno, одликује један такав згуснут начин постојања где се све одвија убрзано, неслуђеним брзинама, на нашем индивидујланом и друштвеном плану. Тако да је болест нашег времена – сопствство, као темељни, круцијални човеков проблем, егзистенцијални од самог почетка. Рецимо, да је Адамов проблем био проблем сопствства. Он је најпре створен као слободно биће, као аутентична личност која је другога доживљавала као своје друго ја. „Друго ја“ за њега је пре свега био Бог, а потом и Ева. Адамов неуспех је био у томе што је своје сопствво ставио на пиједестал, онемогућивши тиме другим људима па и самом Богу, да сачињавају део његовог идентитета на један битнији и складнији начин – и онда долази до Пада“.

као истински човек, будући истински Бог показао, како је то бити, како је могуће бити човек истовремено, како та једна Личност може да дарива другима идентитет и да од других црпи свој идентитет“. „То је стога,“ додао је, „што је Христос увек стварност односа,

Владика је у наставку подсетио да хришћанство почиње са једном интересантном темом коју је Свети Јован Крститељ, Претеча Христов, истакао – темом покајања. „Реч покајање“, наставио је, „у нашем предању, у свакодневној употреби, обично се

описује као једно психолошко стање, али се ту ипак ради о нечим много дубљем, много потреснијем, нечим што је равно земљотресу. Владика је истакао да „уколико је истинско, уколико је право, уколико човек у одређеном егзистенцијалном тренутку доживи преобрађај, не само свог ума, већ и свог начина размишљања, и свог егзистенцијалног става према животу, према другима у правцу заједнице и очишћења својих односа према другима, тада имамо покајање. На грчком метанија (μετάνοια), било би то преумљење, али се у сваком случају ради о једном радикалном заокрету. У Цркви је то Крштење, и оно значи да се ми од једног стандарда и статуса у коме се налазимо, наједном окрећемо ка нечemu што нам се нуди као изазов, простор, као шанса за нови опит живота који је Христос даровао у Духу Светом“.

У том смислу он је рекао „да је потребно опраштање тј. да неком другом допустите да дели ваш простор, да делите у ствари исти простор, јер обично тражимо опроштај од некога када смо га искључили из нашег домена постојања, јер смо допустили да наше друго ја, постане туђе ја, а што изазива кризу односа. Да би се то разрешило, потребно је да неко својим понашањем, својим осећањима, а и вербално затражи опроштај,“ нагласио је Владика, „и онда наједном дајете другом прилику да уђе у ваш живот, у ваш простор, и још много дубље, у ваше унутрашње биће“. „Из тог разлога“, додао је он, „потребно је да барам за Господа отворимо у нама један

простор, а то бива, не тако што се ми затворимо у нашу собу и помислимо да кроз само тај однос Господ опши с нама. То је један од предуслова, а други јесте улазак у једну такву заједницу коју је сам Бог замислио као место наше Спасења. Дакле, Он нам је с једне стране указао на нашу појединачну молитву, али исто тако нам је рекао да без заједнице са Њим, евхаристијске заједнице, причешћа, нема нам никаквог излаза“.

„Света Литургија је простор у коме нам се пружа могућност да изађемо из себе, да откријемо правог себе, да изађемо из тог нашег себичног простора, који смо прилично утврдили као један замак, као један бедем и опасали га са више зидова“, додао је Владика Максим. „Тако је тај индивидуализам самом појавом Цркве и Свете Литургије на један начин изазван“, и у том смислу, навео је речи Св. Јован Богослова, „прелазимо из смрти у живот, због тога што љубимо браћу своју“, те је љубав „једина могућност да човек изађе из свог себичног ја, да се сусретне са својим другим ја на прави начин, јер љубав изграђује ту врсту односа кога сада не карактерише себичност“.

Разрађујући питање себичности, Владика је говорио и на тему страха од смрти, и рекао „да човек докле год свој живот доживљава као властити посед, нешто што он на један себичан начин поседује, он ће га увек губити, јер се то показало и са Адамом кроз цео род људски. Докле год није спреман да умре, у датом тренутку за другога, он неће бити спреман ни за пра-

ву, ону биолошку смрт која нас чека. То значи када смо спремни да наше себичне прохтеве жртвујемо за неког другог, то је већ умирање наше себичне воље“.

„Да би неко живео“, наставио је, „неко мора пре тога да умре и то је један духовни закон, кога је најпре показао Христос. Да бисмо ми живели, за наш живот је било потребно Он да умре, да би саму смрт преобразио, на неки начин преиначио њену улогу у нашем животу – да она постане крајња дестинација живота. Уместо тога, она сада постаје нека врста преласка или чак она задобија карактеристике односа. Није више тако трагично. Она јесте трагична, али све док не будемо спремни ми да умремо“, закључио је Владика Максим.

Завршавајући своје обраћање, Његово Преосвештенство Владика Максим је закључио да нам се „у Цркви пружају неочекивани одговори на наше дилеме и да никад не значи да један одговор важи за све нас. И то је једна чудесна игра и простор, поприте, пут, авантура откривања себе, откривања другога, у једном заједничарењу у коме бивамо преображенi, преведени из смрти у живот кроз покајање, кроз превазилажење нашег властитог пакла и кроз врата живота, улазак у нешто што превазилази сваку нашу идеју о животу“.

Приредио Данко Стражинић

Православна педагогија од апостолског доба до данас

Стазама аутентичне духовности (II)

гр Ксенија Кончаревић

У делима апостолских ученика формулисана су вредна педагошка начела којима се Црква постојано и неодступно руководи све до нашег доба. *Посланица Варнавина* саветује родитељима: „Не дижи руке своје од сина свога или од кћери своје, него их од младости учи страху Господњем“. Климент Римски у својој *Посланици Коринћанима* даје и поуку родитељима о начину на који ће васпитавати своју децу.

Елементе хришћанске педагогије налазимо и у делу Светог Поликарпа Смирнског, иначе пријатеља Светог Игнатија Богоносца и апостола за кога се у древним изврима наводи како је седео крај ногу љубљеног ученика Христовог, Светог Јована Богослова (пострадао је 156. године).

Епископ Смирнски, кога су сами свети апостоли поставили на ово служење, у своме обраћању Филиппанцима не заобилази ни поруке везане за васпитање младих нараштаја: „Знајући да ништа не донесосмо на свет, нити ћемо шта изнети, напоружајмо се оружјем праведности и научимо најпре сами себе да ходимо по заповести Господњој“. Поучавање, у интерпретацији Поликарповој, није пуко преношење знања, него преношење богоугодног начина живота и сведочење истине Христове. Стога он саветује: „Пре но што почнеш учити (друге), сам се научи да поступаш по заповести Господњој“.

У знаменитом Јермином „Пастиру“, написаном четрдесетих година II столећа, налазимо овакву педагошку поуку изречену устима Мајке-Цркве: „Слушајте ме, децо! Ја вас одгајих у великој простоти и беззлености ради милости Господње, Који је на вас излио правду Своју, да се оправдате и освештате од свако-

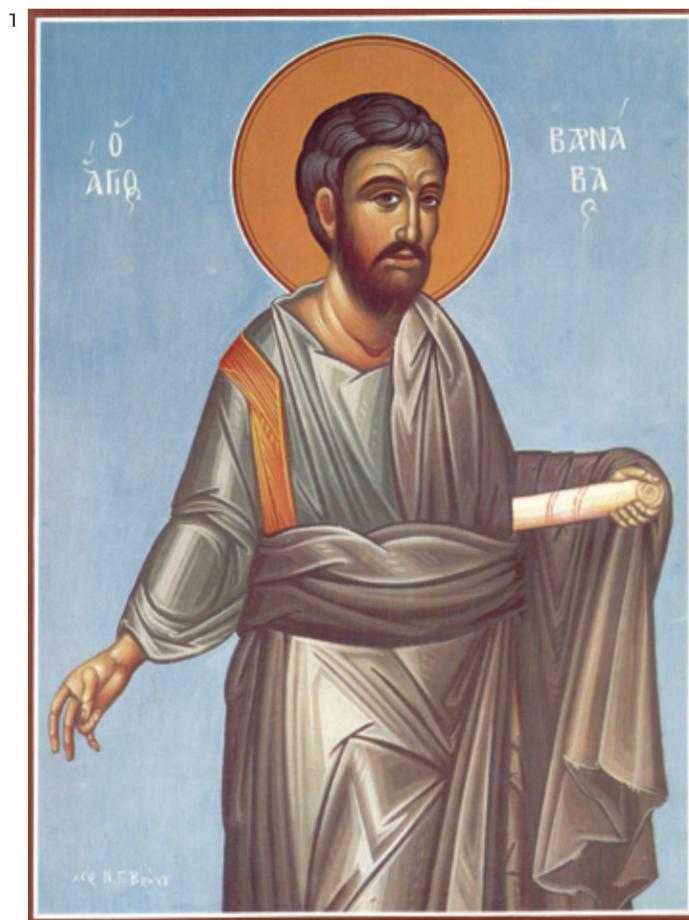
га зла и од сваког неваљалства (...). Послушајте ме и имајте мир међу собом и посећујте једни друге и помажите једни другима; и немојте само за себе да узимате творевине Божије, него из изобиља дajите и онима који оскудевају“. Колико је једна оваква порука драгоценна у данашњем свету, морално посуновраћеном и духовно учмалом, у потрошачкој цивилизацији која не зна и не жeli да зна за било шта друго до задовољења небројених пожуда које се проглашавају за неопходне потребе, у околностима, дакле, у којима две највеће и најобухватније врлине хришћанске – милост и мир – бивају све више заглушене хуком разних погубних идеала и псеудовредности које се наметљivo нуде младим душама!

Црква на свакој Светој Литургији, у моменту када свештеник или ђакон позива на учешће у евхаристијском приношењу, велича те две врлине: милост и мир, у којима су обухваћене све остале вредности хришћанске, врлине које, по речима дивног и не-превазиђеног византијског химничара Романа Слаткопојца, „воздух расецају, вазносе се изнад Месеца и Сунца и без препрека до уласка у наднебесје достижу“. Није ли онда и нашем нараштају упућен призив Господњи да душе детиње заклонимо

од ураганских ветрова лажног човека – и Богопознања, да их удаљимо од злосмрадних баруштина и узведемо их ка оним висинама на којима ће открити чисте и бистре студенце воде што тече у живот вечни, ка висинама на којима ће се напојити љубављу према Богу, према свакоме другоме човеку, према свакоме створењу и свеукупној творевини Божијој?

Педагогија љубави и узрастања

Православна педагогија јесте педагогија љубави. Бог се човеку открива у љубави, па се и личност васпитава и образује једино у атмосфери љубави, уважавања и поверења. То је уједно педагогија узрастања, педагогија непрестаног усавршавања и благодатног мењања васпитника, али и васпитача. Како истиче савремени амерички православни педагог Софија Колумзин, „човек расте из нечега што јесте у нешто што није био, а ипак наставља да буде иста особа. То је процес који се одиграва у појединцу: он узраста у разумевању, вољи, разумности и снази. Где нема промене, ту долази до заостајања у развоју. Свеколика вештина васпитања може се одредити као подстицање узрастања“. Наравно, један овако сложени и деликат-

1. Свети апостол
Варнава

2. Мучеништво Светог
Поликарпа Смирнског

3. Свети Климент
Римски

ни задатак поставља високе захтеве и пред саме родитеље и наставнике, али ти су захтеви подстицајни и по њихово духовно узрастање. Један од најистакнутијих теолога данашњинце, Митрополит Антоније Блум, у вези са овим примећује: „Мислим да је један од проблема који се појављују пред дететом у томе што га нечemu уче док је још мало, а затим, када постане нешто старије и напуни десет година, одједном се открива да оно има и питања, и сумњи, и недоумице. Прерасло је све оно чemu су га учили у детинству, а у међувремену га нисмо ничему научили, зато што нам није падало на памет да пратимо каква се питања у њему рађају и да обраћамо пажњу на ова питања, да се према њима односимо озбиљно, а не да се просто чудимо: „како то доводиш у питање...?“ Често се дешава да, када дете у пубертету почне да нам поставља питања, ми на њих не одговарамо. И не одговарамо, нажалост, веома често не зато што смо према њему непажљиви, већ зато што немамо шта да одго-

воримо, сами никада о томе нисмо размишљали“. Родитељ и наставник треба да прате дете корак уз корак, да знају да детиње недоумице и сумње воде до сазревања, да би, уосталом, било и нелогично да представе о вери и духовном животу буду истоветне у различитим узрасним периодима. Рад са децом утемељен на православном приступу стога је изазован и инспиративан и за саме васпитаче.

Примарни циљ хришћанског васпитања и образовања јесте формирање духовности. А православна духовност, по речима истакнутог савременог грчког теолога протопретзвите Михаила Кардамакиса, није ништа друго до „живот Цркве у њеној богочовечанској пуноти, у којој имамо заједницу кроз Свете Тајне и подвиге, у сарадњи благодати и слободе“, и она се показује као „покрет побожности и начин живота, као река трудољубивог и аутентичног живота у благодати и милости Божијој“. Управо из ове перспективе – перспективе увођења деце у заједни-

цу Цркве ради њиховог парципирања у њеном литургијском и подвижничком искуству – остварују се сви парцијални циљеви и задаци наставе и васпитања, тако да ученик израста у личност отворену према Богу и према другом човеку као икони Божијој, личност способну да дубље разуме цивилизацију и културу у којој живи, успоне и падове у историји човечанства, достигнућа у разним областима стваралаштва, личност кадру да изналази равнотежу између себе и заједнице, да разумева, преиспитује и вреднује властити однос према сваком другом човеку као непоновљивом бићу (ово значи и личност спремну на преумљење, на покајање, на самоограничење ради других, а тиме и на истинску, свету, вечну слободу). Тако се православна педагогија по своме карактеру показује као динамична, окриљујућа, облагодаћујућа, као једно живо сведочење истинске сile Православља у свој пуноти његовог литургијског и подвижничког искуства. ■

О духовном витезу савременог доба

Служба речи и пастирски рад Светог Исповедника Варнаве

Протојереј-ставрофор Саво Б. Јовић

Свети Исповедник Варнава нам нуди Господа као најбољег Лекара и Његову Благу вест као спасоносни лек против убистава, злочиначких радњи, неморалних дела, псовки, алкохола и свих других непочинстава. Његове беседе нам показују да Реч Божија није хладна, није груба, није претња.

Служба речи и пастирски рад Светог Исповедника Варнаве показује се као способност храброг и истрајног сведочења вере. То сведочење је код њега увек било доброделатно остварење јер је разумео речи Исидора Пелусиота који каже да „живот без речи више користи него реч без живота. И само кад се споји ово двоје, то представља пунонућу мудрости.“

Свети Исповедник Варнава је као ретко ко спојио живот и реч, искрено сведочећи Христа Васкрслога храбро и неустрашиво савладао сва искушења која су га у животу сналазила. Био је прави духовни вitez који је бдио и непрестано стражарио над својим животом и позивао на узбуну када је приметио опасност која се надвила над њим и над његовим народом.

Са љубављу је испуњавао вољу Божију, јер је још у најранијој младости својој научио да „бити хришћанин, значи бити човек кога се Бог неће морати да постиди“. Стога је посветио Богу сву своју љубав, све своје таленте, сву своју снагу и сва свој ум.

Његов пастирски рад је било непрестано служење како речју тако и делом. Из казивања његових савременика и неколико сачуваних беседа, чланака, као и писама, огледа се његов живот, његово сведочење, којим је најбоље и најуспешније проповедао Христа Господа од кога га ништа није могло да одвоји. Попут Св.

ап. Павла и он је могао да каже: *Ни висина, ни дубина, ниши икаква друћа твар неће моћи одвојити ме од љубави Божије, која је у Христу Исусу Господу нашем* (Рим 8,39).

Веома рано је спознао колико је човек у добитку што сједињујући се са Христом, који све оживотворује и овековечује, и сам добија своју вечну и непролазну вредност.

Тако у свом чланку „Нешто о гордости“, који је још као студент објавио у часопису *Светосавље*, он опомиње верне да се чувају егоизма и гордости, за коју каже да је *јроб љубави* и да је злоупотребила многе дарове и окренула наличје света и живота, упозоравајући да гордост све више потискује Богочовечанску поруку која води у Царство небеско, нудећи демонску која води у погибел! „Човек се толико осмелио и погордио“, каже он, „да мења не само материјални свет већ злоупотребљава и своје духовне способности и ставља их у службу своје пропasti. Људски род не може и не жели да схвати да се налази на раскрсници живота и да је потребно покренути цело своје биће како би пронашао излаз из пакла који најчешће сам себи ствара.“

У овом чланку, каже Свети Владика Николај жички, „превејава његов смиренi дух и скромност која је красила древне духовне великане старог Египта, Синаја и Свете Горе. Као да је био изван времена и простора. Ни јед-

но искушење XX века није га се дотицало нити успело да га одвоји од светих луди раних хришћанских векова“.

Исто тако, и из његових *Мисли* које је такође као студент објавио у *Светосављу*, види се његово срчано дубоко „рођење“ по дубинама животним које су за многе остала непознате и у зрељим годинама. У овим поукама наглашена је његова брига за друге и за спасење свих.

Приступном беседом на својој хиротонији 1947. године, у београдској Саборној цркви, он је сасвим јасно рекао да епископску службу сматра „непрестаном Голготом од почетка до краја и да ће се радосно испети на своју Голготу.“ На основу овога закључујемо да је он врло добро познавао стање у коме се тада налазила Српска Православна Црква, као и то да се те ситуације није плашио, нити је имао намеру да се пред агресивним атеизмом државних власти повлачи ни за милиметар. По речима историчара Ђоке Слијепчевића, „он је био подвижник увек спреман да се жртвује за Цркву којој је служио.“

Све његове беседе, посебно оне због којих је осуђен, пример су искреног, истрајног и храбрг сведочења Христа Васкрслога. Зато ће у њима сваки читалац, сем оних који су их читали кроз „лисице и решетке“, пронаћи радост у жртви, радост у братољубљу, радост у гостољубљу, једном речју, радост живота у Христу Исусу.

Свети Исповедник Варнава рођен је 31. јануара 1914. године у Гери, Индијана (Сједињене Америчке Државе) од побожних родитеља Атанасија и Зорке, рођене Лаковић. У Америци је живео до своје осме године. По завршетку другог разреда основне школе, заједно са родитељима долази у Сарајево, где је наставио своје школовање, и са одличним успехом завршио основну школу и гимназију са вишем течјним испитом, а потом је дипломирао на Богословском факултету у Београду.

Замонашио се у манастиру Милешеви 1940. године, и све време Другог светског рата провео у Сарајеву делећи ратну судбину заједно са својим народом.

Свети Варнава Исповедник, икона, рад иконописне радионице „Св. Царица Теодора заштитница икона”, Епархија Бачка, Нови Сад

После рата, јерођакон Варнава је рукоположен у чин јеромонаха, и потом убрзо произведен за протосинђела. Постављен је на две парохије у Сарајеву где је заоара дубоку бразду у коју је с љубављу сејао благу Реч Христовог Светог Јеванђеља.

Свети Архијерејски Сабор Српске Православне Цркве је на свом првом послератном заседању, 20. маја 1947. године простињела Варнаву изабрао за викарног епископа хвостанског.

Овим беседама он позива верне да, поред свих искушења и напада, остану са Христом, да се обуку у новој човека, сазданој по Богу у праведности и свејданији истине (Еф 4,24). Да се обуку у милосрђе, доброту, смиреност, кротост, душотрпељивост и, по врху свеја у љубав (Кол 3, 12,14). Да се укљањају од зла и чине добро (Јн 5,29; Пс 37,27; Рим 12,9; 1Сол 5,22; 2Тим 2,19; Јн 11). Да мисле све што је исти-

нијо, поштено праведно, чисто, достојно љубави, што је на добром путу, што је врлинско и достојно похвале (Фил 4,8). Опомињући их да је онај који чини добро, од Бога (ср. Јн 11), а илог Духа је у свакој добриоши, праведности и истини (Еф 5,9; Гал 5,22,23).

Он све позива на пут Христов, с тугом бринући о онима који су спремни да зарад краткотрајних уживања изaberu pогрешан put, који их на kraju

Уочи Преображења Господњег у Саборној цркви у Београду обављено је нарчење, а сутрадан, 19. августа 1947. године извршена је хиротонија.

Примивши архијерејску грамату и одлуку Светог Архијерејског Сабора, Епископ Варнава је са пуно љубави пошао у Сарајево где је развио своју широку архијереску делатност, на првом месту својим проповедима у сарајевској Саборној цркви.

Нажалост, комунистичка власт га је 25. децембра 1947. године ухапсила и без икакве кривице осудила на 11 година строгог затвора.

Смерно је носио свој крст петогодишњег робовања у комунистичким казаматима Сарајева, Стоца, Зенице и Сремске Митровице, а потом и још дванаест година у кућном притвору, у манастирима: Ваведење, Гомионица, Крушедол и Беочин. Увек у својим страдањима он се борио да љубављу и смирењем победи зло и оне који су том злу тако предано и верно служили. А побеђивао је јер је био духовни вitez у мантији. „Једна изузетна личност несаломљиве снаге и енергије.“ „Један храбри борац за истину и правду.“ „Ватрени родољуб какав се ретко рађа. Искрени и свети архијереј Цркве Христове.“ „Неугасива звезда водиља нараштајима који долазе“ „Диван пример доброте, честитости и поштења.“ Човек светог живота који је непрестано бдио над собом. И који је обавештавао друге и опомињао их на опасност која се надвијала над њима и над целим народом. Који је горео у тами попут неугасиве букиње, и коју тама није мојла да обузме (ср. Јн 1,5). И који је био свестан да страдања овога времена нису ништа према слави која ће нам се откристи, иже ће се не само човек већ и сама твар ослободиши од робовања пройадљивости на слободу славе гесце Божије (Рим 8,8-21).

Због свих његових врлина којима се украсио, због срчаног прихватања монашког подвига и свештеничке службе, због целокупног његовог живота, Бог га је прославио и нама као светог открио, а Свети Архијерејски Сабор Српске Православне Цркве је 2004. године његово име унео у Диптих Светих, то јест у Календар Светих наше Помесне Српске Цркве чији се спомен обележава сваке године 12. новембра, што је обзначено свим сестринским Православним Црквама у Васељени.

Поред манастира Беочина и Јаска, где се свечано прославља овај угодник Божји, на нашу велику радост и војни свештеници у Босни и Херцеговини Светог Варнаву Исповеднику Хвостанског прослављају као своју Крсну Славу, свог заштитника и молитвеника.

одводи у смрт. Непрестано опомиње и подсећа на Господа и љубав Његову као јединог путоводитеља ка вечном животу и све позива на покајање, да се врате Богу, сретну и остану с њим у радости.

Свети Исповедник Варнава нам нуди Господа као најбољег Лекара и Његову Благу вест као спасоносни лек против убиства, злочиначких радњи, неморалних дела, псовки, ал-

кохола и свих других непочинства. И оно што треба да знамо, јесте да нема телесног опоравка без духовне обнове. Духовна обнова (обнова целокупног бића), снагом Божанских моћи, даје и телу снагу да се одвоји од претешких окова овога света!

Његове беседе нам показују да Реч Божија није хладна, није груба, није претња. И да она извире из заједништва са Богом – из Литургије и причешћа Крвљу и Телом Христовим. Указујући да ван свега овога, ван заједнице и љубави са Христом, ми не можемо говорити ни о самој Речи Божијој. А Реч јесте Христос, У почетку бјеше Ријеч (Лοιος) и Ријеч бјеше у Бोја, и Лοιος бјеше Бог (Јн 1,1).

Та Реч је ушла у историју и сваки који је слуша има живот вечни. И не само да је Христос дошао у историју, међу нас, већ је увек са нама и међу нама на свакој Светој Литургији видљиво присутан. Отуда је и реч Светог Варнаве, топла, пуна љубави према Христу и према људима – баш као што је и Христос имао љубави према свету да је за њега и пострадао.

Дакле, он својим беседама опомиње и јасно упозорава на последице живота без Христа, ненаметљиво утиче, искрено и срчано сведочи, мудро придобија и загрева, али испред свега топлим речима позива на љубав према Богу и ближњем. Сваког покреће и буди на служење Љубави, како би постао учесник у радости очекујућег незалазног дана и како би постао Син Божији у Христу кроз једину Истиниту Реч под капом небеском. И та Реч истину јесте извор нашега спасења, наше наде и наше вере.

У писмима која је упутио сестринству манастира Јазак, он очински саветује, благо прекорева, братски теши и храбри ово малобројно, али истрајно, и Христу одано стадо. Кроз ова писма се види стање у коме се налазио, али и његова ревност, жеља и спремност да поред свог претешког бремена, помогне и свима другима који су у том смутном времену пошли Христовим путем. Тако из писма од 1. августа 1963. године, види се његов статус у манастиру Беочину, то јест да је био под сталном стражом наоружаних удбаша: „Већ Вам је Викентије објаснио уз-

рок мога недоласка“, каже он. „Заиста ми је жао што Вас не могу обићи у овом часу. Даће Бог, па ћу доћи чим могнем“.

Писмо датирало 6. септембра 1964. године, још јасније указује на његов положај: „Кад Вам ово говори онај кога чува новембар и децембар овога света, са својом моћном, односно немоћном, полицијом и ланцима, онда знајте да је тако!“

Међутим, из писма које је упутио монахињи Параксеви очигледно је и то да он због тог свог утамничења у манастиру Беочину није роптао, већ је, напротив, славио и хвалио Бога: „Знаш моје садашње стање“, каже он, „зашто је овако и чему води. Ево страже су стегле гвоздени и ватрени обруч око мене. Ја сам без мере Богу захвалан, јер Њега ради трпети, суштина је мога овоземаљског живота и рада.“ А овако је писао јер је био потпуно свестан „да није никаква похвала ако грешимо па кажњавања поднесемо, већ да је наше страдање само „због доброг чињења, угодно пред Богом“ (ср. 1Пет 2,20).

Честитком за Божић монахињама Јаска поручује: „Нека Вас Вечно млади Бог напоји младошћу Својом! Да већ на овом смртном свету дишете ваздух оног Бесмртног. Мене и даље чујаву. Ја сам бескрајно задовољан. Слава Богу на свему!“

Из ових његових писама види се не само то да је он био под сталном стражом, већ да се, иако утамничен, осећао слободнијим од оних који су га хапсили, притварали, судили и оружјем чували.

Неуморно је храбрио и саветовао све оне којима је писао, са којима је разговарао и тако својим поукама сејао семе живота у њихове душе. У манастиру Гомионици, као и другим манастирима у којима је боравио, Епископ Варнава је својом вером, храброшћу и истрајношћу много утицао како на друге монахе и монахиње, тако и на вернике који су долазили у ове светиње, па и на саме стражаре који су га чували.

Као што је то Свети апостол Павле у својим посланицама чинио, тако је и Свети Варнава бринуо о спасењу других и патио заједно са њима када су страдали, што се веома лепо види, не само из напред наведених писама

монахињама, већ и из његовог писма које је упутио Светолику Станојевићу, у село Плужац код Осечине, у коме вапије и жали оне који су скренули са Христовог пута, молећи брата Свету, сестру Веру и друге, који су на том путу истрајавали, да помогну слабијима у ношењу њиховог крста.

Свети Исповедник Варнава је собом, својим радом и животом, показао и доказао да је био човек Богослужитељ, човек који се напајао са непресушног извора „воде живе“, и који је знао да само вечни Бог може дати смисао пролазном човеку и одгонетнути тајну његовог постојања у овом свету.

Био је права буктиња која је свеплела у шами, и коју шама није мојла да обузме (ср. Јн 1,5). И зато је изгарао за друге јер је знао да је *нама љубав здравље*. „И то не нека спредна, узгредна, мала или половична љубав, него цела, свецела и свеобухватна љубав, љубав без компромиса и без граница: *Љубите ближњеа своја као самоја себе* (Мк 12,33). И више од самог себе. Јер је речено: *А ове љубави нема веће да ко душу своју положи за ближњеа своја* (Јн 15,13).“ А његов ближњи је био сваки човек.

Мноштво је сведока његовог милосрђа – људи, жена и деце, које је, не питајући за веру и нацију, помагао, и о чему се причало без обзира што се он трудио да о томе никоме не говори, непрестано се држећи оног јеванђелског принципа *да не зна левица шта чини десница њвоја* (Мт 6,3).

Своју малу пензију је, по пријему, одмах слој „на све стране где је чуо да треба помоћи. И тако је сваког месеца чинио.“

Љубав према Богу изнад свега и ближњем, испред свега основ је пастирског рада Светог Исповедника Варнаве, његове искрене и предане службе Богу, његовог непрестаног бдења над собом и над другима. С тога је и могао у сваком тренутку свога живота да каже – Бог је са мном, односно ја сам са Богом.

Због таквог његовог живота, Господ га је прославио и нама као Светог открио, а ми му се, као добром и верном пастиру и искреном заступнику нашем молимо: Свети мучениче и храбри Исповедниче вере Оче Варнаво, моли Бога за нас.

Поклоничко путовање православних вјерника из састава Оружаних снага БиХ

У Светој Земљи

Боготражење је пут који води онога који тражи ка Ономе који је циљ тражења. Човјек може наћи Бога увијек и на свакоме мјесту, ако Га носи у срцу своме. Међутим, људска чежња да окуси и дохвати све оно за чим жуди и са чим жели да се сједини доводи нас у Свету Земљу, историјско мјесто дјеловања Господа нашега Исуса Христа.

Са циљем да се поклонимо Гробу Господњем и мјестима на којима је стваран Нови Завјет (савез) Бога и човјека, кренула је друга група православних вјерника који су запослени у Оружаним снагама БиХ. У организацији поклоничке агенције СПЦ – „Доброчинство“, којом руководи г. Драган Вукић, кренули смо са београдског аеродрома за Тел Авив.

Неописив је доживљај доћи на мјесто Христовог Ваксрсења, које непрестано свједочи да смрт више не влада људима. Можемо набројати мјеста где смо били, али осјећања не можемо описати, најбоље би било рећи – отиђите и видите. Обишли смо сва најбитнија мјеста новозавјетне историје: мјесто Христовог рођења, Вазнесења, Поље Пастира, Страждански пут Христов. Посјетили смо Цркву Гроба Христовог у којој је и Црква Часног Крста и плоча миропомазања. Ту је праотац Адам сахрањен (крштен Крвљу Христовом која је капала са Тијела Његовог). Били смо на гробу четворородног Лазара, и на Тавитином гробу, коју је ваксрсао апостол Петар. Видели смо мјесто сусрета Богородице и Јелисавете – Ен Карем – у којем се родио Св. Јован Крститељ. Капернум, родно мјесто апостола Петра, и цркву, римокатоличку, саграђену изнад куће апостола Петра, која се налази преко пута синагоге у којој су Христос и апостол Петар проповиједали. Возили смо се лађом Галилејским језером и јели

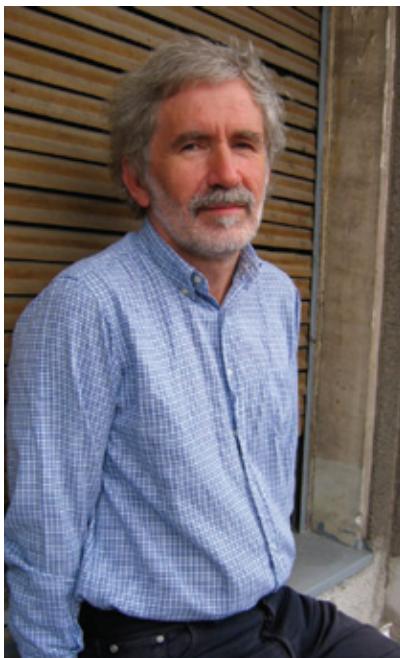
рибу апостола Петра. Вршили смо мало освећење воде и погрузили се у ријеку Јордан. Маслинска гора даје јасан појас на Јерусалим, који се цијели уздиже ка небу, а на њој се налазе руски Манастир Вазнесења и Црква „Оче Наш“.

Велики утисак на нас су оставили манастири Светог Саве Освећеног и Светог Ђорђа Хозевита. Манастир Светог Саве се налази у Јудејској пустињи, а испод њега протиче поток Кедрон. Мошти Светог Саве Освећеног тјеше као најплоднија равница, а уједно и опомињу да је, без Бога, све око нас пустиња.

Сусрет са Патријархом јерусалимским Теофилом III био је пун емоција и љубави. Човјек на чије свијеће, на дан пред празновање Ваксрсења Христовог, силази огањ са неба, и пали их, да би огањ Духа Светог вјечно обасјавао срца наша, увијек је добар домаћин. Осјећали смо се као дјеца која су дошла у далеку земљу и нашла своја Оца, што смо и рекли Патријарху. Радост је била неизмјерна!

Када смо се вратили из Свете Земље и сабирали утиске, један је преовладао – када бисмо могли, само још једном, отићи да се поклонимо Гробу Господњем. Света Земља је мјесто које свијетли цијеломе свијету и обасјава срца наша, да њима не би завладала тата. Јерусалим, град свих људи и религија, је био и остао мјесто у коме Бог позива свакога човјека и чије име значи – *мир* – али мир који не можемо донијети свијету, ако прво не нађемо мир у срцима нашим. То је сигурно најупечатљивије мјесто на земљи где су Бог и човјек дјелали заједно.

Православно душебрижништво МО БиХ
Јереј Синиша Шаренац

Разговор са Бојаном Јовановићем, антропологом

Љубав и оправштање

Разговарала Славица Лазић

Ми се потврђујемо као хришћани у ономе што од нас тражи хришћанска вера – да стално искорачујемо из природних граница нашег бића и да кроз трансцендентност потврђујемо нашу духовну задатост. А она је дефинисана потребом да беспоговорно волимо и безусловно праштамо.

Бојан Јовановић је, бавећи се христијанизацијом и феноменом паганства у нашем народу кроз антрополошка истраживања, написао низ јединствених антрополошких дела: *Српска књига мртвих*, *Матија српских обреда*, *Тајна лайота*, *Дух паганске наслеђа*, *Клойка за душу*, *Карактер као судбина*, *Говор јећинских сенки*, *Близкосити далекој*, *Судбина и матија*, *Пркос и инаш* и *Речник јавашлука*. Ради као научни саветник Балканолошког института САНУ. У најновијој књизи *Љубав и оправштање* сабрани су радови о различитим искуствима веровања – о психолошкој потреби човека за веровањем, о разлици између ритуалног, необавезујућег праштања и обредног обавезујућег праштања, да би у трећем делу књиге била обраћена христијанизација Срба са акцентом на светосављу, крсној слави и Видовдану, као елементима српског православља и основним чиниоцима националне самобитности.

Какав је човек као верник, шта га одређује?

– Сам наслов књиге указује на оно што је имплицитно у љубави и оправштању, а то је подразумевајућа вера. Претпоставља се, дакле, базично осећање поверења, без којег нема љубави и оправштања. Човек је као религијско биће, *homo religiosus*, дубоко усмерен

својим досадашњим духовним и културним искуством да верује и да се дубоко повезује са оним у шта верује. Из потребе за сигурношћу, он је веровао у натприродне ентитете, почевши од првобитног магијско-религијског односа према реалности и инвестирао је своју веру у оно што је сматрао да ће бити корисно за њега. Као религијско биће, прошао је велики духовни пут од свог паганског, преко монотеистичког до хришћанског стадијума вере. Када долазимо на овај свет, ми доносимо и способност да верујемо, коју као потребу задовољавамо током живота на различите начине. Од поверења које имамо у родитеље као примарне заштитнике до веровања у натприродне силе од којих очекујемо заштиту. У зависности од социо-културних околности у којима живимо, тај однос поверења и вере се мења, јер изневерено поверење и неостварено очекивање доводи у сумњу дотадашњу веру и условљава преиспитивање њеног предмета. Губећи веру у један, човек је опет налази у неком другом садржају. Мења се дакле предмет, али остаје константна потреба за веровањем. Човек паганске религиозности се одликује том верском превртљивошћу и неистрајношћу, јер је критеријум његове вере непосредна корист. У хришћанству се тај однос мења, јер вера не претпоставља неку конкретну добит. Верујући хришћанин се

одликује новом етиком заснованом на божанском принципу жртве и саможртвовања. У том смислу сваки дар који чини не треба да буде осенчен очекиваним уздарјем. Лепо је речено да лева не би требало да зна за даривање десне руке.

Међутим, упркос том високом етичком начелу, човек је остао паганин. Он тешко безусловно дарује и верује, јер настоји да добије оно што очекује, а када се то не деси, онда се разочара и тражи нови садржај своје вере. Ниче је добро дефинисао човека као *религијско биће*, рекавши да је он пре у стању да поверије у ништа – него ли ништа да не верује. Да резимирамо – човек не може без веровања, али из те велике потребе да верује, често поверије и у оно што је нихилизам, па је зато и неверовање у веровање својеврстан парадокс данашњег човека који често поверије у разне секте, култове, идеологије, пролазне мас-медијске личности које као супститут вере и религије функционишу у његовом духовном животу.

Каква је разлика између ритуалног, необавезујућег праштања и обредног, обавезујућег оправштања?

– Разлика између побожности и религиозности нас упућује на ову дистинцију. Побожан верник ритуално упражњава своје религијске обавезе,

склон је обичајној пракси, приступа њиховом извршавању без довољне строгости и поверења. Наше народне обичаје одликује церемонијалност, али је таква пракса остала без развијене трансцендентне и етичке димензије. Када говоримо о тој пракси као битном чиниоцу нашег духовног идентитета, онда треба да имамо у виду да је она формирана присилно у време нашег ропства под Турцима. У тим околностима је испуњавала своју функцију. Међутим, када се та обичајна пракса измести у друго, сигурно време и када се врши у другим околностима, онда се она са становишта слободе строжије дефинише. У том смислу уместо дотадашњег колективног, постаје битан појединачни однос према вери који претпоставља етичку и метафизичку димензију.

Када је реч о помирењу – потреби да опростимо другом, то често чинимо на двојак начин. Ономе ко нам је нанео бол и огрешио се о наша права можемо да опростимо суштински, после чега не постоји у нама агресивност и потреба да се светимо. Међутим, можемо се мирити и на други начин, тако што ритуално праштамо, при чему задржимо свој негативитет према другоме као могућност да му се првом приликом осветимо. У том смислу постоји битна разлика између оправштања и праштања. Оправштање је обредни чин, оно је обавезујуће и после њега нема осветљубивости. Реално га је тешко постићи. Праштање је, за разлику од оправштања, ритуално и формално и не неутралише негативитет. Истраживања су показала да онај ко оправша има знатно здравији духовни и физички живот, да дуже живи и да има повишени имунитет који га штити од болести.

Безусловно оправштање

Да ли је теже опрости или носити неопроштени грех?

– Велика је предност оних који могу да опросте. Опростићи грех је велики морални чин, то је духовни подвиг на који нису сви спремни. Да ли можемо опростићи ономе ко се није покајао и затражио наш оправштај или је наша дужност да безусловно оправштамо зависи од нашег односа према негативитету створеном неправдом која нам је учињена. Постоје људи који без обзира на величину греха немају потребу да опросте себи, нити да траже оправштај од других људи, нити да испаштају свој грех. То су особе са психопатским цртама или психопатском структуром личности, који и кад чине зло сматрају и верују да чине добро, и који су без осећаја одговорности за оно што су учинили. Међутим, у тренуцима када одлазе са овога света, покаже се тежина њиховог греха која их оптерећује толико да не могу да испусте своју душу.

Може ли човек да оправсти другима и без њиховог претходног испаштања и покајања?

– Све зависи од човекове вере. Искрени верник, онај који дубоко верује и који је религиозан на обредни начин, оправшта другом без његовог претходног покајања и испаштања и без непосредне потврде његовог испаштања и покајања. Он безусловно оправшта, јер је и сам Исус Христос говорио о беспоговорном и сталном оправштању. Његове порука да оправштамо не седам пута, него 77 пута, има дубоког смисла за сваког искрено верујућег човека. Зато су и Његове последње речи упућене Оцу заправо чин оправштања „Опрости им Оче, јер не знају шта раде“. Те речи подразумевају питање: уколико злочинци знају шта раде, да ли им треба опростићи? Њихова увереност у злу које су учинили Божијем Сину доводи у питање њихово знање које се открива као незнაње. Уверени у корист свог злочиначког деловања, људи не знају шта раде и тешко их је разуверити у супротно. Међутим, то није разлог да им не оправштамо или да се не трудимо да оправштамо другима. Порука о беспоговорном, безусловном оправштању људима је врхунски идеал који је тешко остварив у свету у коме се повреда другог узима као мера самопотврђивања. Данас се оно што је етички проблематично и са негативним вредносним предзнаком представља као добро, и у позитивном светлу. На тој первертираној лествици вредности, пуно је оних који профитирају, стичу моћ, богатство, статус. Зато је и веома тешко, дубоко социјално, материјално и духовно повређеном човеку да оправшта онима

који су га повредили. Али ово време је и доба наших увећаних искушења, доба у којем се можемо потврдити као хришћани испуњавајући захтеве хришћанске вере – да стално искорачујемо из природних граница нашег бића и да тако потврђујемо нашу духовну задатост дефинисану потребом да беспоговорно волимо и безусловно праштамо.

Христијанизација и паганство

Српски национални идентитет је неспорно светосавски, али је чињеница да је реални психолошки статус одређеног броја верујућих обојен менталитетом паганске религиозности. Проучавајући наше нарави, обичаје и веровања, можете ли да одредите у којој је мери сенка паганске религиозности више-мање присутна код традиционалног типа наследног верника (оног који је рођењем утијао веру и народне обичаје) и тзв. верника по слободном избору (који је до свог Вјерију дошао трагањем и преобразајем) и има ли и данас великих разлика између руралног и градског карактера српског паганства?

– Разлика између онога шта је паганство у руралној и урбanoј средини је у културном миљеу, односно у амбијенту у којем појединач настоји да потврди своју веру. Човек је у руралној средини правио својевrstan синкретизам између хришћанског и пагanskог тако што је тај спој, наизглед неспојивог, био основа његове обичајне праксе.

Неистрајност у врхунским хришћанским начелима учинила је да он има комуникацију и са оним што је дошло преко традиције, а што је он откривао током свог самопотврђивања у околностима када је био препуштен сам себи. Паганско наслеђе је универзална људска одлика која долази до изражaja када се човек налази у тешким животним околностима. Крајем XVII века у време наше Велике сеобе, дух тог наслеђа је постао доминантан, очувао се до данас и обележава однос верујућег човека према облицима магијске, религијске праксе. Човек у граду има мање егзистенцијалних невоља, али је пред великим искушењима јер је духовно неутемељен и тражи да се потврди на начин на који би стекао неопходну сигурност. У том преиспитивању му се нуде разни „заштитници“ које он некритички прихвата. Одатле веровање у секте и разне култове. Бројни елементи из популарне културе се лако намећу верујућим, младим људима који од њих праве идоле (хеви-метал се у Британији већ наметнуо као религија, а бројне поп звезде постају религијски супститути наивних и лаковерних).

Поједини пагански обичаји уклоњени су у хришћанство (бадњак, освећење грожђа, врбове гранчице ...). Може ли се исказати граница када наше несвесно паганско постаје деструктивно и нехришћанско, и како се у том контексту сагледавају сужевреје, магија, врачање, окултизам, гатање, бајање, прорицање ...?

– Онда када преовлада негативитет и када човек испољи потребу да коришћењем магијског оствари неки свој циљ, он посеже за том стратегијом и веома лако постаје њена жртва. Они који немају велико религијско искуство, који нису достигли хришћанско искуство у целини, баве се, на жалост, оним што сматрају да им може бити корисно. Све оно што се до хришћанства сматрало убичајеним и нормалним, са хришћанством добија и нешто другачије значење. Човек је у обавези да се труди да буде бољи него што природно јесте, а самим тим да превладава своја паганска искушења. Међутим, данашњи човек удовољава свом паганском бићу и настоји, као што смо већ поменули, да има непосредну корист од свог веровања. Критеријум његове верске постојаности је брза корист. Зато он стално тргује са натприродним ентиtetima, што се преноси и на потоњу трговину са Богом. Тиме изневерава своју обавезу дефинисану хришћанском етиком и божанским принципом саможртвовања.

Први савез са Богом је дошао преко Мојсија и таблица Закона којима је човеку задат законски оквир изван којег није могао да неконтролисано удовољава својој паганској природи. У другом, хришћанском савезу човеку су задати врхунски етички принципи, којих се мора придржавати на свом путу приближавања Богу. Тај божански принцип је саможртвовање које нас доводи до потпуног животног освештења. Делотворност тог принципа се огледа у томе што је он универзал-

но примењив и као такав постаје наша етичка обавеза, компас за сналажење у животу. Са тог становишта и човек који постане привремени или стални паганин увек има довольно мотива и разлога да се врати на пут оправштања бивајући боли него што је до тада био.

У архаичној психи човека је да верује у прекогностију, што је неспојиво са божанским. Видовњаци, читачи судбине, астрологи, хироманти, врачи, исцелитељи су добрим делом пртерани са телевизијских канала, али су и даље веома присутни у животу и у народној култури. Та нада да можемо сазнати будућност и добити одговор хоће ли нам бити боље не напушта човека овог националног тла. Зашто смо упркос дубокој религиозности, оставили простор спрском верском синкретизму?

– Потреба за заштитником и потреба за откривањем будућности карактерише наш однос према феноменима које сте набројали у савременој култури. Те појаве нису прогнане из наше културе зато што имају дубоко утемељење у нашем руралном и урбаном паганству. У времену кризе, човек има потребу да сазна садашњост и да открије сутрашњицу, односно како се у народу каже „да сазна шта му је суђено“. Сматра се да су више силе „суђенице“ одредиле човеку судбину, а он настоји да сазна „шта му је записано“. Али, када тако „сазна“ судбину, човек покушава да је оспори на начин на који жели да је превазиђе. За то користи магијске радње, чак даровима подмићује суђенице не би ли добио што бољу судбину. Уколико већ постоји сценариј који одређује његов живот, онда је његова аутентична потреба да допише тај сценариј и релативизује га. Судбина је утеша и покриће за многе да нису учинили оно што је требало у животу. Када се додги оно што не жели, човек се теши да је то тако морало да буде. При томе не поставља питање сопствене одговорности за оно што је чинио или није учинио, а требало је и морао је другачије да се понаша. Иако, дакле, настоји да га избегне, увек је актуелно питање човекове одговорности за оно што му се као појединцу или члану колектива дешава.

Прво ревијално натпевавање ученика верске наставе основних школа Општине Вождовац

Натпевавање школских хорова

у оквиру манифестације „Св. Јован Златоуст“

Када помислимо – хорови и ученици – увек су нам у глави слике такмичења, која маме из нас самих све оно што је најгоре. Да не би било по златном правилу да *победа доноси штешу а пораз корист* (Св. Јован Златоуст), ми, вождовачки вероучитељи, одлучили смо се за форму ревијалног натпевавања хорова у литургијским и духовним песмама, а не за форму такмичења. Директор ОШ „Милан Ђ. Милићевић“, господин Трипко Међедовић, изашао нам је у сусрет и био домаћин овог јединственог до-гађаја под називом *Свети Јован Златоуст*. За организацију су се побринула два вероучитеља, Славица Шушњаревић из ОШ „Милан Ђ. Милићевић“ и Санја Станишић из ОШ „Бора Станковић“. Несебичну подршку и стручну помоћ у реализацији натпевавања пружила је проф. музичке културе, Дубравка Лонцовић из ОШ „Милан Ђ. Милићевић“.

У сусрет празнику Св. Јована Златоустог, 25. новембра 2011. године, у 12 часова, у свечаној сали школе „Милан Ђ. Милићевић“ отпочело је ревијално натпевавање ученика верске наставе већине основних школа са Општине Вождовац, под називом *Свети Јован Златоуст*. Учествовало је 13 хорова са 280 ученика. О значају догађаја најбоље говори по-дужа листа важних гостију од којих издвајамо: председника

Катихетског одбора Архиепископије београдско-карловачке, јереја Оливера Суботића, председника Општине Вождовац, господина др Драгана Вуканића, господина Бошка Делића, председника Дечијег савеза Општине Вождовац, директоре основних школа, старешине, протојереје и јереје вождовачких храмова, хор Храма Св. Саве са Врачара...

У име братства Храма Св. Јована Владимира, јереј Драган Шовљански, старешина, у чијој парохији се налази ОШ „Милан Ђ. Милићевић“, поклонио је сваком хору вредну књигу са компакт-диском „Дечија песмарница“.

Овај јединствени догађај у Архиепископији београдско-карловачкој, а можда и шире, одјекнуо је позитивно међу самим ученицима, директорима школа и свештенством. Надамо се следећем сусрету додатне године, где ћемо се поново окупити, у још већем броју, и појањем литургијских и духовних песама одати дужно поштовање и славу светитељу. Нека нам свима буде по речима *стуба Цркве Св. Јована Златоустог*:

„Ништа тако не узвишаја и не крилати душу, нити је дреши од земље, нити расположава ка мудрости, као сагласно појање и стројно састављена божанска песма.“

Славица Шушњаревић

Из православне ризнице тумачења Светог Писма

Жене у Новом Завету (I)

гр Предраг Драгутиновић

У 1. посланици Коринћанима 11,2–16 апостол Павле тематизује понашање жена на богослужбеним сабрањима заједнице. Из његових излагања се јасно види да су жене активно учествовале у богослужењу, пророкујући (11,5) и молећи се (11,13). Међутим, поједини моменти, као што је учешће жене на богослужбеним сабрањима непокривене главе (11,5–6), пошакли су апостола да дубље изложи однос мушкарца и жене у Христу, као и њихов положај на сабрањима. Како разумеши апостолова излагања у 1Кор 11,2–16?

Свако тумачење 1Кор 11,2–16 мора поћи од чињенице да овај текст представља реакцију апостола Павла на извесне појаве у коринтској заједници. Дакле, најпре треба покушати реконструкцију стања на које апостол тако строго реагује. Оно на шта се апостол фокусира у овоме тексту је одређена богослужбена пракса. Из 11,5–6 и ст. 13 може се закључити да апостол критикује оне коринтске жене које су покушавале да на својевољан начин утичу на ток и форму богослужења. Оне су највероватније у стању духовног заноса, казујући проштво и молитву, распуштале косу. Тим актом оне су у духовном заносу одбацивале свој полни симбол (покривену главу, везану косу) и понашале се као мушкирци. Оваква активност одражавала је највероватније њихову жељу да конкретно и опипљиво пројаве своју слободу у Христу: то што откривају главу и распуштају косу био је по њима један акт еманципације, конкретна пројава слободе и једнакости задобијене у Христу.

Није искључено да су се коринтске жене позивале на нови начин посто-

јања у Христу који је апостол Павле проповедао, као на пример Гал 3,27–28 (уп. такође 2Кор 5,17): „Јер који се год у Христа крстисте, у Христа се обукосте. Нема више Јеврејина ни Грка, нема више роба ни слободнога, нема више мушкиног ни женског, јер сте ви сви један у Христу Исусу.“

Дух и слобода

Ако су се коринтске хришћанке позивале на овај теолошки став, онда је свакако дуализам у ранијем разумевању света играо велику улогу: старо стање од кога се хришћани дистанцирају идентификује се са „телом“ („месом“), док се ново стање у Христу разумева као „дух“ (уп. на пример 2Кор 3,17: „А Господ је Дух; а где је Дух Господњи онде је слобода“). Постоји, дакле, могућност да су коринтске хришћанке своју еманципацију конкретно пројављивале на тај начин што су на богослужењима демонстрирале један нови начин постојања у Духу у коме се бришу биолошке, полне разлике.

Када се ствари поставе на овај начин постаје јасна Павлова строга реакција. Апостол не реагује на не-

ке безазлене и спорадичне нереде на богослужењима. За такве би било довољно упозорити на потребну дисциплину (као на пример 1Кор 14). Апостол реагује на појаву која се темељи на извесним теолошким убеђењима и аргументима (11,16), а која се могу позивати и на саму апостолову проповед. Стога је читава теолошка аргументација у 1Кор 11,2–16 одговор на једну другу теолошку аргументацију која је своју конкретизацију имала у понашању извесних жена на сабрањима коринтске заједнице.

Црква и полност

Стога Павле реагује против еманципаторских тенденција коринтских хришћанки које ново постојање у Христу разумевају као брисање полности. Оно на шта Павле жели да их подсети је следеће: онај ко мисли да се у новом постојању, у духовном учешћу у Христу, брише полност превиђа чињеницу да човек и у новом начину постојања у Христу остаје створено биће које је телесно конституисано. Не ради се о томе да човек „има“ тело, које би евентуално

могао да скине као неки ограђач, већ да човек „јесте“ тело. Стога апостол сматра да није неко духовно језгро у човеку оно што Бог спашава, већ човек као тело.

Јединство у различитости

Својим понашањем и образложењем тог понашања на богослужбеним сабрањима, извесне коринтске хришћанке су сматрале да у Христу Духом Светим ослобађају то духовно језгро и да у том процесу тело не игра никакву улогу, да су мушки и женско исто. Реагујући управо на та кво убеђење, апостол ствари поставља другачије: суштински моменат у новом начину постојања није неко бесполно или трансполно јединство, већ јединство у различитости полова, брига једних за друге, упућеност једних на друге.

Нова твар у Христу

Нови начин постојања у Христу апостол схвата као преображење старог човека, а не као његово укидање. Њему је стран приступ спасе-

њу по коме је телесно ирелевантно и по коме хришћани треба да напусте све телесно и световно. Овде је битно то да Павле у тексту којим се бавимо на покушаје коринтских хришћанки да се еманципују не реагује панично и строго патријархално. Оно до чега је Павлу заправо стало је телесна конституција човековог бића и постојања. Спасење се одвија управо на овој платформи, историја и тварност не смеју изгубити значај у процесу спасења, тако да је порука коринтским хришћанкама да оне своје ставове не могу оправдати позивањем на Духа јер он не укида ста-ро да би увео нешто радикално ново, већ преображава стару Божију творевину чинећи је новом, нарочито у погледу међуљудских, па и међуполних односа.

Пол као особина твари

По апостолу Павлу и мушкирци и жене чувају свој полни идентитет унутар Цркве. То не може бити свеједно, пошто је *даш таکва* творевина Божија. Павлова аргументација надовезује се на стваралачки акт описан у Староме Завету у коме се

полност и поредак унутар ње јасно дефинише (11,7–9). Међутим, нема мужа без жене, нити жене без мужа (11,11–12). Они не могу постојати једно без другог, тако да се искључује свака суштинска инфериорност у брачној заједници, која је заједница љубави, а не потчињавања.

Јединство и непоновљивост

Покушај коринтских хришћанки да се еманципују тако што ће обрисати полне границе – демонстративно актом откривања главе и распуштања косе, бити исто што и мушкирци, постављен је по апостолу Павлу на кривом теолошком убеђењу или погрешном схватању његове крштењске теологије која инсистира на јединству свега и свих у Исусу Христу. Дух уједињује све, чувајући пак јединственост и непоновљивост тварних идентитета личности, којима свакако припада и полност. ■

Уз Правоверје Гилберта Кита Честертона

Честертон о причи и причању

Блајоје Панићелић

Честертон се маштом бори за здрав разум... Честертонова прича је заправо јеванђељска прича; довољно је упоредити Христову осуду фарисејског лицемерја и Честертонове критике...

Yдомиленијумској историји хришћанске литературе, имајући у виду и православне и римокатолике и протестантске, на прсте једне руке могу се избројати писци који су били истовремено и генијални и духовити. Један од ретких коме је то успело био је Гилберт Кит Честертон [Gilbert Keith Chesterton] (1874–1936). Ако је теологија израз искуства Бога, односно живљења богоустановљеног живота, – а јесте – онда је хумор неопходан за богословствовање, јер, како сматра Честертон, „када би цео свет изненада био погођен величим смислом за хумор, нашао би се у ситуацији да одмах (по аутоматизму) испуњава Беседу на Гори“.

Јасно је да се „духовита духовност“ не може изразити дедукцијама, већ нарацијом. Зато Честертон „свој“ логос, „своју“ науку (он је никада не би назвао „својом“, отуда наводници) исказује μῦθος-ом, илити у преводу – причом. Он увек прича причу.

О машти, разуму и лудници

Приче нема без маште. Неко би чак рекао да ни човека нема без маште. Човек је вальда једино биће од свих створења које уме да машта. Отуда је Честертону она од пресудне важности за формирање светоназора, конкретно: хришћанског светоназора.

Сматрајући да савременог човека не може да убеди у постојање пакла, Честертон као почетак свог „интелектуалног путовања“ (односно, „литерарног путовања“) узима лудницу, њоме замењује пакао: „ако моји савременици поричу

постојање греха, мислим да још увек нису порекли постојање дома за сумашедше“. Он наводи да је озбиљна заблуда сматрати да је машта, посебно мистична машта, опасна по људску менталну стабилност. Уверен је да није машта та која поткрепљује лудило, већ да оно што га доиста поткрепљује јесте – разум. Свакако, Честертон не пориче значај логике, већ само напомиње да опасност лежи у њој, а не у машти, како се обично сматра. „Прихватити све јесте – радосна игра, разумети све је – прекомерни напор.“

Ономе који машта, у свом стилу примећује Честертон, „потребни су само усхићење и простор, свет у којем га ништа не ограничава. Он хоће главом да гвирне у небеса. А логичар тежи да небеса спакује у своју главу. И глава – експлодира.“ У истом духу додаје да „луд човек није онај који је изгубио своју логику. Луд човек је онај који губи све, осим своје логике.“ Честертон је добро приметио да је „лудаково објашњење увек потпуно и, најчешће, чисто, разумно и задовољавајуће логично. Или, тачније,“ – наставља наш аутор – „ако је лудаково објашњење и недоследно, оно је у крајњем случају неоповргљиво; ово важи за два или три најзаступљенија типа лудила. Ако човек каже, примера ради, да други кују заверу против њега, не можете то оспорити осим ако му се не усprotивите уверавањем да сви, напротив, поричу да су завереници, али, то је баш оно што би и завереник учинио, тако да његово објашњење заташкава чињенице колико и ваше. (...) Ако човек устврди да је Исус Христос, није довољно то оповргавати говорећи му да свет пориче његову бо-

О старијим и савременим причањима

„... чудачка умоболност погађа само обичне људе. Умоболност умоболне не дотиче. Због овога, обични, свагдашњи људи, проводе своје време у тако узбудљивим дододовштинама, док се чудаци одувек жале на једноличност живота. Због овога, такође, новонаписани романи умиру тако брзо, док древне бајке живе вечно. Старе бајке имају за јунаке – нормалног младића, запањују нас само његове авантуре: оне га запањују баш зато што је нормалан. Али, у модерном психолошком роману, средиште више није у средини: јунак је не-нормалан. Зато га ни најстрашније пустоловине не дотичу како вальа, и књига постаје досадна. Можете направити причу од хероја међу змајевима, али не и од змаја међу змајевима. Бајка се бави оним што би човек здравог разума урадио у сулудом свету. Разборити реалистички роман данашњице бави се оним што би апсолутни лудак урадио у досадном свету.“ [Г. К. Честертон, *Правоверје*, стр. 22–23]

жанску природу, јер је свет порицао божанственост Христову.“

Честертон сматра да је срећан човек онај који ради и бескорисне ствари, а да оболео човек нема снаге за беспослицу, јер нехатне и безразложне поступке лудак не може разумети, зато он, попут детерминисте, углавном у свему види исувише смисла. „Да лудак, – бележи Честертон – „ма и за трен, може да буде безбрижан, оздравио би.“

Маштом се, дакле, Честертон бори за здрав разум. А здравим разумом сми-

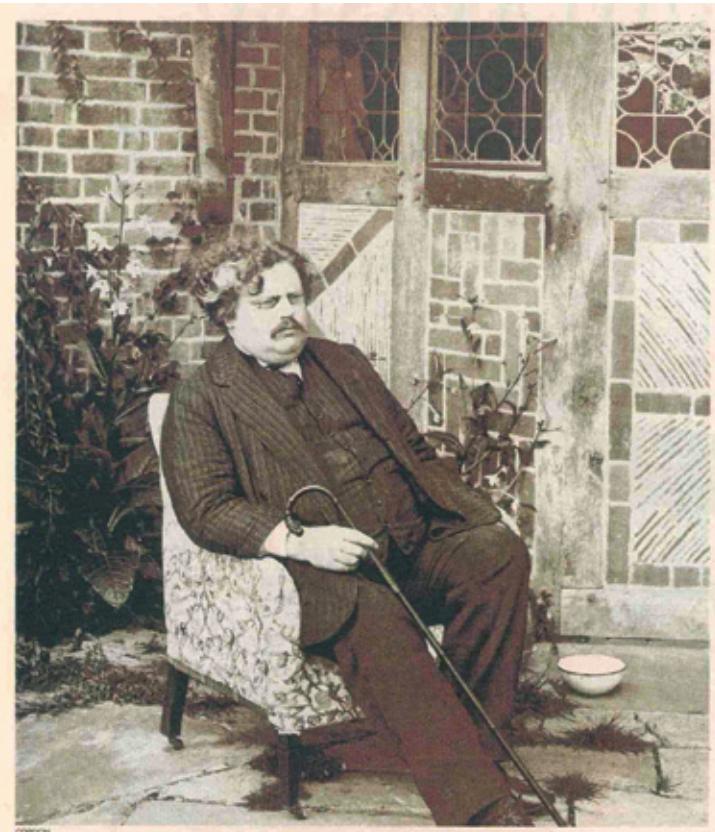
шља своју (тј. „своју“) причу. Та његова прича је уистину огромна и сложевита, те се не може тако лако и на тако мало простора (ис)причати. Осврнућу се само на оно што је у њој од животне важности за нас, тзв. модерне људе. Шта нам то енглески мудрац у својој (опет сам заборавио наводнике) причи поручује, а за нас је од виталног значаја?

Честертонова јеванђељска прича

Да грехе не треба чинити зnamо одувек. Међутим, да постоји проблем и када се чини добро, то, мора се признати, нису одувек знали сви, а посебно не зnamо ми, тзв. модерни људи. Да нешто уопште може да буде проблематично са врлином, ретко коме пада на памет.

Гилберт К. Честертон, проницљивошћу генија, запажа да је савремени свет „пун неконтролисаних и непотребних врлина“. Јер је „религијски образац уздрман“, и тада „на слободу не излазе само пороци. Пороци су, одиста, пуштени на слободу, и они навелико лутају, чинећи штету. Међутим, и врлине су, такође, пуштене на слободу, и врлине безглаво тумарају причинавајући још и ужаснију штету.“ Ставље је такво да је „модерни свет препун древних хришћанских доброчинитеља, сишлих са ума“. Зашто су полудели? Честертон одговара: „Они су полудели зато што су изоловани један од другога и сада тумарају у самоћи. Тако, неки научници маре за истину, али је њихова истина немилосрдна; неки хуманисти маре само за милосрђе, али је њихово милосрђе углавном лажно.“ Лицемерје, дакле, корумпира добруту.

Честертон је објавио на хиљаде текстова: навођење свих његових, често бескрајно духовитих илустрација крајње озбиљних ставова, једноставно је неизводљиво. Оно што бих на крају само желео да додам јесте да је Честертон несумњиво оригиналан аутор, а да је та оригиналност, то је јако важно, тзв. „византијског“ типа; она подразумева (креативно) следовање традицији, саморазумевање унутар неког (у овом случају хришћанског) предања. Тако да је Честертонова прича у ствари јеванђељска прича; довољно је упоредити Христову осуду фарисејског лицемерја и Честертонове управо наведене критике, и све ће одмах бити савршено јасно. Зато је он одбијао да философи-

Гилберт Кит Честертон (1874—1936)

ју коју заступа назива својом: „нећу је назвати својом философијом, јер ја је нисам створио. Бог и човечанство су је створили, и она је створила мене.“

Не могу а да, на самом крају, не кажем: „Гилберт Кит Честертон је истински апостол модерног доба“. Ако је то неко пре мене рекао, извињавам се.

Гилберт Кит Честертон, *Правоверје*,
превод Душан Јагличић, Бернар,
Стари Бановци – Дунав – Београд 2011, 207 стр.

Агенција за издаваштво *Бернар* из Старих Бановца објавила је превод Честертоновог дела *Orthodoxy* (1908). Одмах треба отклонити сумњу у успешност превода самог наслова дела; Душан Јагличић, преводилац ове књиге, прецизно је пренео сам наслов на српски, јер аутор нема у виду – Православље, као једну од хришћанских конфесија, него „правоверност“ у буквалном смислу те речи, као доследно следовање (хришћанском) предању.

У *Правоверју* Честертон, у свом препознатљивом маниру, приповеда хришћанску аксиологију. О томе који је циљ наведене књиге понајбоље говоре речи аутора: „Циљ ове књиге је да буде пријатељ спису *Јеретици*, да сада, наспрам негативне, осветли позитивну страну. Многи критичари осуђивали су *Јеретике*, јер су они, просто, критиковали владајућу философију без нуђења алтернативе. Ова је књига покушај да се одговори на тај изазов. Неизбежно је афирмативна и, стога, неизбежно аутобиографска“.

Што се тиче верности (и актуелности) Честертоновог *Правоверја* доволно говори чињеница да је од стране једног од најзначајнијих хришћанских философа – Етјена Жилсона – оцењена као „најбољи пример апологетике хришћанства у двадесетом столећу“. Значајна је у том смислу и опаска америчког хришћанског писца Филипа Јенсија; он је једном рекао да када би се нашао „насукан на пустом острву (...) и могао да изабере само једну књигу поред *Библије*, одабрао би Честертон духовну аутобиографију – *Правоверје*“.

ПРАВОВЕРЈЕ

Харитативна делатност Цркве

Психосоцијална и духовна подршка особама које живе са сидом

Смиљана Ђурчић

У борби против предрасуда не помаже ни савремена технологија, ни доступност информација, ни образовање. Предрасуде су толико дубоко усађене у свест просечног становника наше земље, да је потребно много труда и воље да се превазиђу

И ове године, као и сваке, неколико дана пре 1. децембра сви ће причати о ХИВ-у и сидима, на свим медијима говориће се о броју новозаражених и умрлих, појављиваће се познате личности које учествују у кампањама за борбу против сиде. То ће потрајати и неколико дана након овог датума. И ту ће се прича и сва сензационалност која је прати зауставити, до 1. децембра следеће године. Бар за оне који ову болест доживљавају управо тако, као причу. За оне којима је то стварност коју живе не постоје приче, не постоје бројке нити посебан дан у години. Постоји страх са којим се буде сваки дан, постоји бол који им често наноси најближа околина и постоји нада да ће се једнога дана та околина освестити и на њих почети да гледа као на људска бића која пате. Јер не постоји апсолутно нити једна болест за коју је везано више предрасуда, а самим тим и непознаница, као што је сида, не постоје људи који су више стигматизовани и дискриминисани од људи који живе са ХИВ/сидом.

А да иронија буде већа, ни у 21. веку не помаже савремена технологија, доступност информација и образовање у борби против тих предрасуда. Оне су толико дубоко усађене у свест просечног становника наше земље, да је потребно много труда

и воље да се превазиђу. Јер, предрасуде искривљују истину. Због чега за људе који болују од било које друге болести имамо више разумевања и саосећања него према оболелима од ХИВ-а, због чега са првима можемо заједно и да плачemo и да се боримо, а друге презириво одбацујемо и осуђујемо, због чега прве грлимо и тешимо, а од других бежимо као да ће нам обичним, свакодневним контактом пренети вирус? Зато што незнање рађа предрасуде. Не познајемо људе које живе са ХИВ-ом, не знамо њихове животне приче, мислимо да сами сносимо одговорност и крвицу за ситуацију у којој су се нашли. Убеђени смо да само људи одређених сексуалних оријентација бивају погођени овом болешћу савременог доба.

У покушају разбијања ових предрасуда нећемо, овом приликом, користити наводе из личног угла неке особе оболеле од ХИВ-а, већ ћемо пренети интимну исповест једног од волонтера који посвећује оболеле на VI одељењу у Институту за инфективне и тропске болести у Београду:

„Пре пет година, у току студија, чула сам за Човекољубље и њихов рад са оболелима од ХИВ/сиде. С обзиром на то да сам осећала потребу да учиним нешто конкретно, да неком

помогнем и у исто време квалитетно искористим слободно време и енергију, а бивајући уверена у то да сам широких схватања и да за себе могу рећи да сам без предрасуда, одлучила сам да се прикључим волонтерском тиму Човекољубља. Уз предзнање које сам имала, и ново знање које сам стекла на обукама и тренинзима за оне који желе да волонтирају на пројекту помоћи особама оболелим од ХИВ/сиде отишла сам у прву посету на VI одељење. И истог тренутка увидела колико предубеђења сам имала а да их нисам била ни свесна! Четворогодишњи дечак који је седео у мајчином крилу и, у другој соби, осамдесетогодишњи бака и дека потпуно су ми отворили очи. Мислим да тек сада, после толико година дружења са особама које живе са ХИВ/сидом, кућних и посета на Клиници могу да кажем да сам почела да учим о људима који се боре са овом болешћу.“

Ово мењање предрасуда један је од циљева пројекта „Психосоцијална и духовна подршка особама које живе са ХИВ/сидом“. Са жељом да се пружи помоћ и смањи дискриминација и стигматизација ових људи Човекољубље је 2003. године у Центру за ХИВ/сиду на Институту за инфективне и тропске болести у

Христос – Пастир добри – руска икона из 19. века

Клиничком центру Србије отпочело са реализацијом овог пројекта. Десет волонтера, који су студенти различитих факултета Универзитета у Београду, два пута недељно одлазе у посете корисницима на клиници, друже се и разговарају са њима, иду у набавку хране, новина и слично. Оно што већину корисника највише радује јесу дружења која се организују два пута месечно у Човекољубљу, када у пријатном окружењу уз ручак могу да разговарају са сапатницима или да послушају госта предавача који ће им пружити корисне информације о правној или социјалној заштити или ће им рећи нешто више о људским правима особа које живе са ХИВ/сидом. Такође, социјални радник, који је дугогодишњи сарадник Човекољубља, може им помоћи да давоље и своја социјална права. Кроз овај пројекат оболелима и њиховим породицама је обезбеђена директна психосоцијална помоћ, а када осете потребу за духовном подршком увек је ту неколико свештеника Српске Православне Цркве, који активно учествују у овом пројекту, да их слуша и пружи им подршку. За велике празнике, као и за дан сећања на све преминуле од ове болести и на дан борбе против ХИВ/сиде ови свештеници служе молебане, на којима заједно са волонтерима, корисници-

ма и њиховим породицама узносе молитве ка Богу.

Јако је тешко носити се са свешћу о смртоносном вирусу, али је још теже суочавати се са одбојним ставом околине, а често је то и сопствена породица. Зато особе које живе са ХИВ/сидом у волонтерима и сарадницима Човекољубља виде не само пријатеље, већ и најприсније помагаче у свакодневној борби. „Не може се једном речју описати, јер овај програм ми је пуно помогао у свим сферама мог живота, допринео је болитку моје личности“, каже К., дугогодишњи корисник пројекта. Поред адекватне медицинске помоћи коју добијају од три пожртвоване лекара и од сестара у Центру за ХИВ/сиду, оболелима се пружа пријатан разговор и разумевање, два пута недељно дружење са волонтерима који, по речима једног корисника Центра „увек доносе радост и својим доласком све орасположе“. Човекољубље је једина организација у Србији чији волонтери директно помажу оболелима који леже на VI одељењу Института за инфективне и тропске болести. Педесепетогодишњи З. се, за време тромесечне хоспитализације, зближио са волонтерима који су му долазили у посету и након изласка из болнице наставио је да се дружи са њима у Човекољубљу. Ње-

гове речи можда на најбољи начин сведоче о значају овог пројекта који Човекољубље већ 8 година реализује: „Ви сте моја оаза у овој београдској пустинији“.

Овом приликом нећемо наводити број особа које живе са ХИВ/сидом којима је за све ове године пружена помоћ, нити ћемо набрајати сва важна документа и предлоге практичне политике које је донео Програмски савет Човекољубља састављен од врсних стручњака из различитих области, нити ћемо детаљније говорити о свим тренинзима и едукацијама којима Човекољубље доприноси оснаживању капацитета 8 организација које су уједнијене у Унију организација особа које живе са ХИВ/сидом у Србији, већ ћемо навести речи Епископа јегарског г. Порфирија које предочавају смисао овог пројекта и уопште визију добротворног фонда Човекољубље: „Црква се увек сећа светитеља Божијих, који су у свим временима безрезервно, с љубављу служили управо најболеснијима и од свих одбаченима.“ И зато ћемо се сада вратити на почетак овог текста. Покушајмо да се ослободимо ужасних предрасуда које нас спутавају да, не правећи разлику, свакоме помогнемо и заиста спознамо да је Бог лекар свих људи.

Из историје црквеног библиотекарства

Библиотека Манастира Милешева

ћакон мр Ненад Идризовић

У оквиру библиотечке организације Манастира Милешева формирана је преписивачка радионица, где је, поред преписивања, вршена редакција литургијских, библијских, химнографских и хагиографских текстова.

Постојање ове преписивачке радионице направило је од Манастира Милешева духовно-књижевни центар

Yоквиру сваког новооснованог манастира у средњовековној Србији, формирана је и библиотека, у чијем су се фонду (у почетку) углавном налазиле богослужбене књиге. Због великог значаја који су манастири имали као главни културно-просветни центри у Србији, садржај библиотечког фонда није се само ограничавао на богослужбене књиге. Било је ту књига које су припадале старој српској књижевности – *хайорафије* српских краљева и архиепископа, дела из византијске књижевности (проза и поезија) и светоотачка литература. У почетној фази библиотечке организације за набавку књига, постојало је правило да ктитор манастира обезбеђује књиге за библиотеку. У каснијем периоду, полако се прелазило на куповину књига од манастирских прихода. Као се број књига умножавао, указала се потреба да се књиге преписују како би биле доступније широј читалачкој публици, што је проширило манастирску библиотечку делатност на оснивање преписивачких радионица (*скрипторијума*), а касније и на оснивање штампарија.

Стара библиотека Манастира Милешева

По изворима где се спомиње библиотека Манастира Милешева, би-

блиотечки фонд се у почетку формирао од књига које су набављане из светогорских манастира, Солуна и Цариграда. У оквиру библиотечке организације формирана је преписивачка радионица, где је, поред преписивања књига, вршена редакција литургијских, библијских, химнографских и хагиографских текстова. Постојање ове преписивачке радионице направило је од Манастира Милешева духовно-књижевни центар, јер је и он постао место где су многи духовни центри широм православног света (Света Гора, Русија, Украјина, Бугарска, Румунија итд.) могли да набаве књиге за своје библиотеке. У овој преписивачкој радионици радио је више писаца и преписивача (углавном анонимних), који су обликовали стару српску хагиографску књижевност „као темељ будућих култова српских владара и светитеља“. Преписивачким послом бавили су се дијаци, иноци, расодери, јеромонаси, игумани, епископи и митрополити. На посредан начин откривена су имена неких писара и тако сачувана од заборава, као што су: Спиридон, Герман, Пахомије, Владислав, Гаврило, Јоасаф, Аверкије, Захарије, Нектарије, Сава, Герасим, Гаврило, Михаило, Силвестер и као многа друга имена „чије се руке препознају на више различитих места“. Занимљиво је да се већина ових потписаних писара позивало на рад

на преписивању књиге или свој лични допринос никада нису стављали у први план, него су заслуге приписивали другима. Уз свој потпис увек су стављали епитет *ћрешни, мнојорешни, бојаши в ћресех* итд. Пошто је преписивачки рад био дуготрајан и веома тежак, са великим могућностима да се у писању погреши, преписивачи су напомињали да текст није писао Свети Дух нити анђео, него рука *ћрешна и уморна, ћлава муђна, ум смущен* итд.

Отимање манастирског блага

Због многих историјских непогодности, као што су миграције и сеобе монаха, изазване репресијама, рушењем и паљењем манастира, књиге су биле разношене и постојале власништво других манастирских библиотека. Познато је да су игумани манастира у којима су привремено чуване милешевске књиге, своју обавезу испуњавали за живота. Сасвим је могуће да су ови игумани своју обавезу преносили својим наследницима али, без обзира и на такве околности, књиге нису биле враћене. Највероватније су познаваоци порекла књига ову тајну односили са собом у гроб, што је довело до заборава дужности чувања књига и њиховог враћања.

Псалтир из милешевске библиотеке

Кроз цео XIX век владала је велика потражња за ћириличним књигама по православним црквама и манастирима на Балкану. Руски племићи, грофови и барони са Западу наручивали су књиге за своје приватне библиотеке. Манастири и цркве у Србији у XIX веку били су лак плен плаћеника и плачкаша, јер су били незаштићени и опустели. Отимачи књига су у почетку бирали старије кодексе писане на пергаменту али на крају су односили „све до чега би дошли“. Овакво варварско понашање учинило је да многе милешевске књиге постану приватно власништво; многе милешевске књиге данас чине делове европских музејских и библиотечких фондова и налазе се у удаљеним манастирским библиотекама. На жалост, у садашњој библиотеци Манастира Милешева остало је сачувано само неколико рукописа који су пореклом из милешевске преписивачке радионице.

Нова библиотека Манастира Милешева

У склопу обележавања 800 година постојања Манастира Милешева, започета је обнова, изградња и формирање манастирске библиотеке. Стручњаци из Народне библиотеке Србије су у новембру 2006. године,

на позив милешевског Владике Филарета, посетили ову светињу и том приликом прегледали библиотечку грађу од које треба да се формира нова манастирска библиотека. Један део библиотечке грађе налазио се у самом манастирском конаку, а други у једном контејнеру у манастирском дворишту. Овој библиотечкој грађи касније је припојена и лична библиотека Владике Филарета из његове резиденције у Пријепољу. По процени, било је приближно од 7000-8000 јединица библиотечке грађе са констатацијом да ће се библиотечки фонд и даље попуњавати. Зграда у којој се данас налазе манастирска ризница и библиотека тада је била тек у изградњи. После прегледа затеченог стања, написана су прецизна упутства за поједине етапе рада и сређивање појединачних целина.

Утврђено је да највреднији део библиотечког фонда представљају старе, средњовековне рукописне књиге и инкунабуле, као што су србуље из старих српских штампарија (из периода до 1638. године). Порекло ових књига није само из Манастира Милешева. Има књига које су прикупљене из Манастира Дубочица, као и из цркава ове епархије – Цркве Св. Тројице у Горњој Бистрици код Нове Вароши и на Илиному брду код Пљевља. Најзначајније књиге из овог

фонда су: Јефрем Сирин (датиран 1350/60), Праксайостол (1420/30), Триод Лазаревац (1500), Требник (1530/40), Посни триод (1535/45), Четворојеванђеље (1550/60), Марта-риј (1595/1605) итд. У фонду се налази један број богослужбених књига из периода до 1867. године. Највећи број публикација у библиотеци чине савремене монографске књиге. Њих има на различитим језицима и већи део је верска литература, али има и белетристике (за децу и одрасле), историје, етнологије, филозофије, политици, привреде, студија о језику и књижевности, уметности, као и приручника. Један мањи део састоји се од периодика у појединачним бројевима без континуитета и један мањи део некњижне грађе (календари, плакати, нотни материјал, разгледнице, фотографије, касете). Фонд се данас налази у адекватном опремљеном библиотечком простору који је уређен по Стандардима за народне библиотеке, уз поштовање Правилника о ближим условима за чување библиотечке грађе (Службени гласник РС бр. 63/94) и Стручној упутству о условима и начину чувања, коришћења и одржавања спаре и ретке књиге које је донето на основу Закона о заштити културних добара (1988).

За сада се фонд првенствено попуњава поклонима појединача и институција (Народна библиотека Србије, Радио Београд – акција Књига солидарности, САНУ, поједине издавачке куће). Иначе, у будућности се очекују и други видови набавке. Постоји договор да се у библиотеци чувају до 2 примерка, првенствено верске литературе. Сав вишак биће поклоњен другим манастирима, јер је милешевски Владика Филарет планирао формирање још манастирских библиотека у својој епархији.

За крај, важно је да напоменемо да је ова модерна манастирска библиотека замишљена као специјална библиотека за истраживаче свих профиле (научни радници, свештеници, студенти теологије) рукописних и старих штампаних књига. Наравно, њу ће моћи да користе и сви који буду осетили потребу за добром и занимљивом књигом (становници Пријепоља, околине и гости манастира).

– Осам века Милешеве –

„Страшан турком на крајини“

Живорад Јанковић

Лик Илије Бирчанина по својим особинама и ономе шта „може“, као да је створен по узору на легендарног јунака Краљевића Марка. Брза смрт јунака спречила је да легенда заживи и даље се развије...

Од свих песама слепог гуслара Филипа Вишњића најпознатија и најзначајнија је она о почетку буне на дахије. Показује то и својим обимом. Говори о изузетно важним, па и јединственим догађајима, као што су сеча кнезова и почетак десетогодишњег ратовања под Црним Ђорђем. Особена је по свом почетку, који збивањима ту побројаним даје метафизички карактер. Људска моћ тад није довољна, већ су се и небеске силе осетиле позваним да подстакну Србе на отпор. Ток догађаја даје се са обе супротстављене стране – и са српске и са турске, што данашњој историјској науци ни изблиза није пошло за руком, јер је ток овог десетогодишњег ратовања познат једино са српске стране.

Видовити, слепи певач, врло рано је осетио значај који ратовање Црног Ђорђа има у животу српскога народа. Њему није требало да чека како би од немачког историчара Леополда Ранкеа чуо да је то револуција. Оно што се око њега збивало назвао је преврат који значи раскид са временом ропства.

*Кад се ћаше по земљи Србији,
По Србији земљи да преврне,
И да друга постојане судија.*

За неке савременике песника Вишњића, догађаји око почетка устанка су само „возмушченија“. Они гледају кошмар који се збива око њих, али им недостаје сензибилитет својствен

слепом гуслару да у томе препознају несвакидашњост збивања.

Затим, по певачу, то је догађај који се не може сместити у оквиру историјског, већ има карактер космичког, удруженог са метафизичким феноменима. Небеске прилике о којима говори песма, нису плод његове маште и већина од њих има несумњиву потврду у збивањима оног времена, а затим свака од њих улива страх код појединача.

Поред осталих, сачувано је и свеочанство Милоша Обреновића, будућег кнеза: „Пред наш устанак ја сам био у нашег субаше спрежник и орао сам му њиву (у Брусници близу пећине с ниже Печиновића куће). Било је пред подне, кад испрегосмо волове да и' наранимо и напојимо, а и ми да ручамо, а оно се стаде сунце ватати (помрачење). Турчин спази то и запита ме: „Шта је то, Милош?“ И ја му рек'о: „Па, ето шта је, вата се сунце. Е, неће добро бити“ – одговори Турчин. Па тако и би – он преста да буде наш субаша, а ја његов спрежник.“ Потпуно помрачење Сунца, посведочено и од других савременика, било је 30. јануара 1804. године.

Подаци о необичним појавама тих година расути су и по записима и натписима: „Знати се кад солнце зајрне се... и месец би тако, и за њиме страшна звезда, и била је многима за удивљење... 1801. јануара четрнаестог уочи Светога Саве Србскага би тутањ многи и грмљава, и земља

се тресе. И пукоше три грома, један удари на Бабића брег у кућу, а други у цамију Заимову, а трећи не знам... Појави се страшна звезда, и бела је многима на удивљење. То је било јануара четрнаестог дана.“

За ово време, карактеристична је „густина“ небеских прилика које ни турске силнике сигурне у себе и људе мало склоне црним размишљањима и страшовању, нису оставиле равнодушним.

Такве појаве се и данас нелагодно примају и дugo памте. О њима говори преплашена људска реч. С обзиром на спор ритам ондашњег живота, оне дugo живе у сећању, често се препричавају, призывају се из памћења при било којој необичној појави.

Делује крајње необично ако се каже да је Филиповица песма о почетку буне у знаку подгорског кнеза Илије Бирчанина. То се не може порећи. Друго је питање што је тако. О томе сведочи већ број стихова посвећених Бирчанину и његовом понашању, већи него било коме другом, поменутом поводом сече, а потом и особита слика овог првака, јединствена у српској народној песми. И кнез Алекса Ненадовић и старешина Манастира Раче, Хаци Мелентије „раде“ – има и ту претеривања – али то може свако. Код Црног Ђорђа остаје сумња да је реч о накнадној памети. Затим, говори се како Црни Ђорђе послује као трговац. Из познијих аката се види да му тај посао и није ишао од руке онако како то песма

Илија Бирчанин

приказује. Касније стечен углед вођством државе делује ретроактивно и на певаче и на околину. Познато је да постоји психолошка тежња да се тренутна моћ појединца прошири и на време кад он то није био.

Лик Илије Бирчанина по својим особинама и ономе шта „може“, као да је створен по узору на легендарног јунака Краљевића Марка. Брза смрт јунака спречила је да легенда заживи и даље се развије у односу на време дахијске управе од три године, познате по концентрацији сваковрсног насиља. Илија добија статус симбола, стварањем овог лика Филип је испунио основне задатке уметности да створи опис којом је околина задовољна и кога прихвата иако је свесна да није тако.

Такво величање Илије од стране певача не може да се објасни, бар према ономе што се из других извора зна, боље рећи не зна, о њему. Ту нема ничег посебног. Или је можда нешто постојало, само певачу познато. Затим, тешко је и помирити слику кнеза из првог дела песме са начином његове смрти, где је све у равни очекиваног једнако са осталима погубљенима. Тај закључак не омета чињеница да Филип у песми даје само опис погубљења ваљевских кнезова, који истовремено садржи неку форму суђења – околини се са-

општава зашто гину, и да је то по турској оцене сасвим исправно.

У тежњи да Илији припише и она дела која не може да учини нико други, певач превазилази самог себе – оно што не може нико, не би могао ни Илија Бирчанин.

Без Филипа Вишњића, Илија Бирчанин би био поменут само као жртва сече народних првака. За разлику од друга два ваљевска кнеза, Алексе Ненадовића и Николе Грбовића, о којима има више помена, Илија се не среће ни у вези са аустријско-турским ратом, (1788–1791), ни као припадник

аустријских, помоћних, војничких одреда (фрајкора), нити као ктитор неког храма, или наручилац књиге, а потом и његова породица нема заражену улогу током устанка. Алекса Ненадовић се доводи у везу са фрајкором. Потом се среће као ктитор и књиге и цркве. И његова се породица у почетку искључила из општих догађаја, а на место Алексе уместо брата Јакова долази кнез Пеја. Алексин брат преузима водећу улогу у целој области, одлуком донетом заједно са синовцем протом Матијом, да се крене путем отпора. Кнез Никола Грбовић је познат као ктитор Манастира Крчмар (1793) и храма у Моравцима (1798). Тако, Илија Бирчанин остаје скоро потпуно ван видног поља извора свога времена.

Уз све познавање заплетености односа стварности и уметности, односно историјске и поетске истине остаје питање чему код овог певача толики раскорак између стварно могућег и овде реченог? На првом mestu је дилема, чему уопште стварање оваквог лика, а онда зашто се Вишњић у свом излагању определио баш за Илију Бирчанина? Зачуђује и то што овакав однос долази од човека познатог по вештини да изнађе „меру“ у својој причи, којом је успео да задовољи савременике и прве слушаоце. Како се десило да такав човек

изгуби осећај за меру, у овом делу песме?

Навод свих тридесетак стихова посвећених овој личности овде није сувишан – уосталом томе ни до сада нису одолели многи познати аутори – пошто је јединствен у цеој српској усменој епци; има изворни карактер и лишен је „топике“ (општих места) и стајаћих стихова.

*Док ћојубим Бирчанин-Илију,
Обор-кнеза исјог Међедника,
Ево има ћари ћодине дана,
Ог како се врло ђосилио:
Кугић иде, све кр' ата јаше,
А друѓаја у ћоводу води;
Он бузданов о ункашу носи,
А бркове ћог калпаком држи,
Он Турчину не да у кнезину,
Каг Турчина у кнезини нађе,
Тојузом му ребра исјребија,
А каг Турчин сјане умираши,
А он виче на своје хајдуке:
„Море, слуће! ћамо ћаше бац'ше,
Ђе му ћавран кости наћи неће.“
А каг нама ћорезу донесе,
Под оружјем на диван изиђе,
Десну руку на јаћајан мешне,
А лијевом ћорезу догаје:
„Мемед-аја, ешто ћи ћорезе,
Сиротиња ще је ћозравила,
Више щеби давати не може.“
Ја ћорезу заточићем бројиши,
А он на ме очима сјеријела:
„Мемед-аја! зар ћеш је бројиши?
Та ја сам је једном избројио.“
А ја више бројиши не смијем,
Већ ћорезу украй себе бацим,
Једва чекам, да се скине бједа,
Јер не моју да ћелегам у ћећа;
Он је ћаша, а ја сам субаша.*

Оваква Вишњићева представа Илије Бирчанина на свој начин се допуњава са оним што игуман фрушкогорског Манастира Хопова Самиуило Вујановић каже у свом запису о оснивању српске милиције, после Пожаревачког мира (1718). За њене оберкапетане Вука Исаковића Црнобарца, родом од Зворника и Станишу Марковића – Млатишму, родом од Новог Пазара, каже како је сваки од њих „страшан Турком на крајини.“ При вајању лика Бирчанина, певач не жали ни речи ни труда да га прикаже што „страшнијим“ у очима дахија – у суштини, да привуче пажњу слушалаца.

Прва слава женског добротворног друштва у Ваљеву

Ценећи улогу и значај организованог друштва побожних жена, Његово Преосвештенство епископ шабачко-ваљевски г. Јован, одмах по доласку у Шабац за епископа, организовао је при цркви шабачкој Женско добротворно друштво Преподобне Мајке Ангелине, а прошле јесени и у Ваљеву, Женско добротворно друштво Преподобне Мајке Параскеве, које броји око 70 побожних жена. Тако се у црквама шабачкој и ваљевској одмах осетила промена на боље: цркве су уредније и чистије, одежде исправне и испеглане, чине се посете и прилози црквама и манастирима, врше се посете болницама, помаже се сиротиња, а нарочито сиромашна деца итд.

Женско добротворно друштво Преподобне Мајке Параскеве у Ваљеву, прославило је свечано своју прву славу – празник Преподобне Мајке Параскеве – 27. октобра о. г. Позиву друштва се радо одазвао Преосвештени епископ г. Јован, па је уочи славе у ваљевској цркви служио бденије, а на дан славе св. литургију, проповедао и презао славски колач, уз саслужење ваљевских свештеника. Слави су присуствовали представници Ваљевске црквене општине, представници друштва Преп. Мајке Ангелине из Шапца, сестре – монахиње из

ман. Белија и Пустиње. За госте је приређен славски ручак у трпезарији новог црквеног дома. Том приликом је председница овог друштва – г-ђа Стевка Софронић поздравила Преосвештених и присутне госте.

Затим је г-ђа Сека Поповић, председница друштва Преп. Мајке Ангелине из Шапца, у име свога друштва честитала славу слављеницима. У том тренутку стигла је телеграмска честитка друштва св. Симеона Мироточивог из Београда.

Председник Црквене општине ваљевске г. Миодраг Поповић у својој здравици честитао је славу и истакао да се оснивањем овог друштва сада лакше решавају проблеми цркве у Ваљеву.

На крају је Преосвештени епископ г. Јован друштву честитао славу и одавде истовремено честитао славу и сестринству ман. Петковице и богољајском братству у Причевићу. Напоменуо је да је била велика потреба за оснивањем овога друштва: Ово друштво, рекао је г. Епископ, у односу на друга друштва жена ван цркве, треба да доноси радост и расположење и да попут јеванђелских мудрих девојака будно пази, да светило њихових душа не

угасне, како би биле спремне да приме Христа у душе своје.

Својим залагањем у овом друштву се нарочито истичу г-ђа Стевка Софронић и г-ђа Добрела Јовановић.

Прошођакон
Пештар Милошевић

Православље – новине Српске Патријаршије, година II, број 19, Београд, 4. јануар 1968. године, страна 8.

Реч о библиотеци Чисти понедељак

Већ две године издавачка кућа *Бернар* бави се популарисањем хришћанске културе кроз објављивање одабраних дела и писаца на српском језику. У својих неколико библиотека до сада су објавили преко четрдесет наслова, од којих је више од половине први пут пред нашим читаоцима.

Библиотека *Чисти понедељак*, назvana по истоименој причи Ивана Буњина и првом дану Великог поста, бави се књижевним радовима који су по својој суштини хришћански, што поткрепљују изузетним, углавном премијерно објављеним предговорима и пратећим текстовима несумњиво великих аутора, попут Павла Евдокимова и Аве Јустина. Библиотека је настала спонтано, као одговор на потребу црквеног читалаштва за делима хришћанске књижевности, која су до тада популарисали ретки издавачи као Пролог из Врњачке Бање (библиотека *Хришћанска Европа*) и Задужбина манастира Хиландара (библиотека *Српска мисао*), а развијала се по угледу на издања московског Сретењског манастира, и париске академије Светог Сергија и YMCA-pressa. Уредник је брижљиво бирао књиге које свакако изискују одређен духовни напор, али су њихови дometи и поруке дубоки и велики. Најзначајније место у библиотеци заузимају избори хришћанских прича, легенди и мотива из дела четири велика руска класика Достојевског (*Велики инквизитор*), Љескова (Запечаћени анђео), Толстоја (*Отац Серђе*) и Чехова (*Архијереј*).

Осим већ постојећих превода наведених класика објављени су и неки нови, а преведено је и мноштво критичких текстова са руског, немачког и енглеског језика. Свако ко пожели да постане монах треба да прочита *Оца Серђија*, ко пожели да постане епископ *Архијереја*, свако ко осуђује *Прелеју Азу*, а свако ко се предаје *Великој инквизитору*. Ове књиге немају претензију да мењају свет, већ сваког човека понаособ, а ко је у стању да то учини ако не Реч, ако не океан имена Руска књижевност. Поред овог избора скрећемо вашу пажњу и на дела *Жена - мислилац* великог руског философа Алексеја Лосева, који је живео као бели монах готово целог свог живота, испуњеног пресудама и совјетским робијашницама; затим дело првог руског нобеловца Ивана Буњина *О Чехову*, причу о братској и

несебичној љубави два велика-на, са уводним текстом Марка Алданова о њиховим животима и књижевним судбинама; не треба заборавити ни приче и есеје Јурија Казакова и Константина Паустовског који су за живота сматрани највећим совјетским писцима, дела препуна хришћанске љубави и врлина без и једног помена истих; Мопасанов роман *На води* где је открио, пре скоро век и по потрошачко друштво у својој најоглобљенијој форми и на крају писац кога уз Гогола Руска Православна Црква увек ставља на прво место Иван Шмљов. Поново објављивање његовог кратког романа *Неиспрена чаша* о настанку чудотворне иконе Чаша Неиспrijена, уз нове, сјајне текстове истински је путоказ свима који очекују и нешто више од освећене водице и цепног календара. А има ли хришћанског живота без културе, има ли хришћанског живота без Свете Чаше? Библиотека *Чисти понедељак* даје добар одговор. Није ли и нама исти циљ?

Никола Дробњаковић

Петар Јевремовић

Патрологија у огледалу херменеутике

Отачник, Београд 2011, 291 стр.

Петар Јевремовић засигурно спада у врсне интелектуалце данашње Србије и представља ерудиту у правом смислу те речи. Примарна вокација му је психо-

логија и професор је клиничке психологије на одељењу за психологију Филозофског факултета у Београду, затим предаје античку драму на Филолошком факултету у Београду и одскоро предаје предмет Личност и патологију на Православном богословском факултету у Београду. Аутор је угледних студија из области психологије, теологије и философије; поменућемо распродата издања *Лакан и исихоанализа* (Плато, 2000), *Психоанализа и онтологија* (Завод за уџбенике и наставна средства, 1998)...

Књига која је пред нама представља студије из патристике од којих су неке незаобилазно штиво за студенте нашег Богословског факултета (као и православних форума на интернету попут *Персонологија и онтологија Св. Максима Исповедника* и *Тријадолошки оквири Светог Григорија из Нисе*). Ауторово бављење оцима је подстакнуто патристичком идејом о персоналности и онтологији (стр.8), али и што је разумљиво његовој примарној вocationи, налажењу додирних тачака светоотаочке мисли са модерном психологијом. Гледајући из те перспективе можемо схватити велику ауторову приврженост аскетским писцима, попут Св. Максима Исповедника, Св. Григорија Паламе и Св. Исака Сирине... На крају овог зборника радова можемо наћи драгоцене ауторове преводе дела Св. Атанасија Великог *Прошив идолопоклоника* и Св. Василија Великог *О Светом Духу* са пропратним коментарима, урађене по најбољим едицијама критичких издања.

Цео зборник текстова бисмо могли поделити на четири дела: чланке који представљају ауторово излагање православне персонологије и онтологије: *Поимање личности и морала у контексту ранохришћанској појледи на свет* (стр. 11-24), *Тријадолошки оквири персонологије Светог Григорија из Нисе* (стр. 25-

47), *Персонологија и онтологија у синтези Светог Максима Исповедника* (стр. 71-101), *Динамика личности у синтези Светог Максима Исповедника* (стр. 101-142) и *Питање ѹихичке динамике* (Св. Максим Исповедник и Св. Григорије Палама, стр. 143-158); студије који се баве проучавањем ризнице мистичног предања Цркве: *Прилоз разумевању макаријевских списа* (стр. 47-70) и *Свети Исаак Сирин – Пролетомена за једно будуће чишћање* (стр. 195-218); чланке које се баве хришћанским апсорбовањем античке философске и културолошке мисли и креирањем засебне хришћанске философије и културе: *Прокло и Свети Максим Исповедник* (стр. 159-194) и *Хришћанство и култура* (стр. 219-250), док четврти, последњи део представља образац при превођењу кључних дела Св. Отаца, који би требало да следе будући преводиоци.

Приликом дефинисања појма личности из православне перспективе, аутор се води првенствено догматом о Св. Тројици (стр. 18). Конкретне личности Оца, Сина и Светог Духа, својим међусобним персоналним саодношњима, чине узрочник и темељ бића и идентитета јединствене суштине. Човек бивајући створен од Бога је исто тако личност. Поистовећујући се са својим архетипом човекова личност може задобити сасвим нови квалитет постојања и остварити христолошку потенцијалност. Одбацијући својим избором боголику потенцијалност човек чини егзистенцијални промашај и отпадништво од добrog. То се исто може применити и на међуљудске односе. Карактеристична је метафора огледала коју аутор налази код Св. Григорија Ниског (стр. 27). Персоналност сваке личности се огледа у непоновљивости његовог огледања у неком другом, исто тако персоналном. Када тога нема, биће губи свој привид и нестаје. Психоза представља разбијено огледало, тј. психотик пропушта да успостави реалност односа спрам другог (стр. 35). Потом, усрдерећујући се на мистичну традицију везану за макаријевске списе, указује на тежиште духовног живота – срце, које представља орган покрета. Спасење се постиже садејством ума (корнилар срца) и срца, док у раду о Св. Исааку, аутор даје кључне смернице за даље проучавање. У трећем делу указује се колико је Прокло, филозоф из 5. века, деловао на Св. Максима приликом креирања његове уникатне

философске и теолошке мисли, док се у чланку *Хришћанство и култура*, аутор осврну на хришћанску културу насталу на темељима античке, али даје и осврт на модерна кретања (стр. 221 и стр. 249-250).

Оно што је Јевремовић желео постићи овом књигом је да правилно растумачи мисао о. Флоровског – *Повраћај оцима*. Када аутор то тумачи у смислу повратка речима (стр. 10), ту се засигурно подразумева повратак креативном приступу овосветским кретањима које су оци засигурно имали, чиме је хришћанство постала преображавајућа сила ондашњег друштва. Ако би смо гледали на овај мото као на нешто што припада историји, онда би имали разумевање светоотачке мисли као нечега што припада периоду позне антике – такав став већ постоји на западним универзитетима – без налажења икаквих аналогија са модерним рефлексијама. Од аутора очекујемо још драгоценних радова који ће нам приближити светоотачку мисао.

Славиша Костић

Александар
Михаиловић

Иза одшкринутих врата

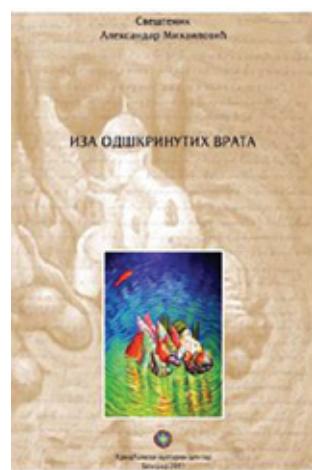
Хришћански културни центар,
Београд 2011, 216 стр.

Недавно се у издању Хришћанског културног центра из Београда појавила књига свештеника Александра Михаиловића под називом „Иза одшкринутих врата“. У питању су сабрани богословско-антрополошки есеји овог младог теолога, који је са великим ерудицијом пришао темама које савремени човек неминовно додирује на рубовима своје егзистенције. А савремени човек, који живи у времену пост-пост-поствестернизма и свих осталих –изама – некако је одувек желео да завири иза тих врата где би га можда сачекао благи поглед Сведржитеља Христа и понудио одговоре на она питања која су га увек мучила, а мучио га је Бог и мучио га је човек сам.

Отуда, покушавајући да одговори на питање свих питања, отац Александар Михаиловић упутио се у дијалог не само са теологијом, већ и са физиком, медицином, философијом, космологијом, укључивши у ове полемичке текстове своје знање јереја практичара, али и писца, пре свега свестраног интелектуалца. Само тако универзалних интересовања, информисан и светим предањем оснажен, аутор нам може говорити и о Великом праску, и о модерној физици, и о холизму у Цркви, о медицини, новој инкултурацији, Светој Евхаристији и есхатологији.

Ова књига конципирана је у четири тематске целине: *Лојос културе; Диа-лојос; У Цркви Бога Лојоса и Лојос о другима*. Уочљива је аналогија термина логос у сваком од поглавља. Као што и овај појам има стотину значења, тако и ова књига започиње много тема и задире у било нашег живота.

Осим омиљених богословских тема попут Цркве, Тајне Христове, Евхаристије, есхатона, Парусије, отац А. Михаиловић пише и о тзв. „антропичком космоловском принципу“ који промовише савремена физика изводећи закључак да је теологији потребна наука „не само као слушкиња, него као носилац истине о делу стварности иза које такође стоји Бог“. Водећи нас кроз све космоловске моделе, аутор налази златну нит дијалога између физике која је немоћна пред тајном ништавила и светоотачке теологије која пружа Божији „пројекат“ света који није створен за смрт. У тој дијалектици нествореног и створеног доћи ће неизбежно до једног новог целовитог приступа.

„Људска душа узбуркана од Бога личи на мањакаво пролеће“, каже румунски писац Е. Сиоран. Није се само западна цивилизација нашла у овој цветној декаденцији и ароматичној меланхолији, то је све више и стање нас – православних. Онтолошки угроженом човеку, пропадљивом и смртном, стално прети повратак у небиће.

Овој централној теми, заједници са „Другим“ као начину превазилажења смрти, отац Александар Михаиловић приступа са чврстих темеља теологије Митрополита пергамског Јована и Епископа браничевског Игнatiја. Као свештеник Епархије браничевске и парох новокостолачки, отац А. Михаиловић има ту благодат и ретку срећу да узраста крај свог началника и учитеља, Епископа Игнatiја Мидића који своје учење животом и делом сведочи, не само у Цркви браничевској, већ и у васељенској. И ова књига је чедо тог Духа саборности и љубави који твори Владичино неуморно литургисање и пастирствање. Но, у лектири нашег писца је и онај који је написао „400 глава о љубави“, патрон цркве у којој отац Александар служи, онај што је покушао да нас научи савршеној љубави – Свети Максим Исповедник.

Са овако одабраним путоказима и оријентирима отац А. Михаиловић, чини нам се, не може да погреши. Ипак, врло је смело његово размишљање о новој инкултурацији Јеванђеља у Србији. Да ли је на овом пољу Црква завршила своју примарну мисију и да ли је њена улога да буде само баштиник културе свога народа? Ово није само реторичко питање, он пружа и одговор – Цркву и њен критички, очински став – као алтернативу новом сликарству, архитектури, поезији, музici, али и нанотехнологији, роботици итд.

И то је оно ново што нам овај млади богослов нуди, свет из визуре живота, хиперсензибилног, модерног презвитера који је отворених чула за све што тиши његову паству, али и за глобалне цивилизацијске проблеме јер се, као хришћанин, осећа грађанином света.

Црква не треба да буде нешто мрачно, опскурно и окоштало у далекој прошлости. Она живи овде са нама, у историји, иако су јој корени у будућности, есхатологији. Често кажемо да није од овога света, али она у њему постоји и мора у том суживоту да са њим комуницира. Ова књига је, у својој суштини, управо то, позив за комуникацију, отворени дијалог.

Лакоруки и лепореки писац А. Михаиловић, у најлепшем есејистичком маниру, који се од крутог и сувопарног научног стила брани артизмом и естетиком, поклонио нам је једну књигу савремене теологије која још

увек има права да буде запитана пред неким парадоксима нашег живљења. Отац А. Михаиловић, из поменутог страха од анахроности, жели да теологија равноправно са другим наукама учествује у решавању свих проблема данашњице. Њен допринос био би немерљив, али потребна је обострана добра воља (теологије односно Цркве и науке) да до тога дође.

Свештеник Александар Михаиловић кроз своју дебитантску књигу, жанровски драгоцену и ретку, доноси наду, али и стрепњу да ће се та веза остварити. Од овој двоје, ипак, већа је нада.

Славица Јовановић

др Даница Петровић и Јелена Вранић (прир.)

Православно српско црквено пјеније по старом карловачком начину

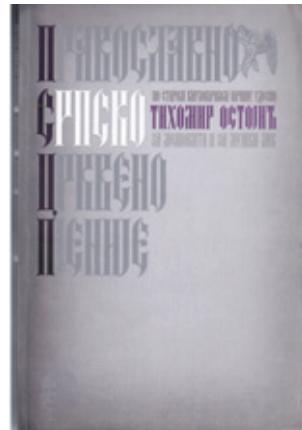
удесио Тихомир Остојић за
мешовити и мушки хор

Одељење за сценске уметности и музику Матице српске и Музиколошки институт САНУ, Нови Сад – Београд 2010,
380 стр.

Обиман нотни зборник „Православно српско црквено пјеније по старом карловачком начину“ обухвата 379 страна, а објављен је на основу аутографа из 1896. године који се налази у Рукописном одељењу Матице српске у Новом Саду. Поред нотног материјала (стр. 39-378), зборник садржи: студију др Данице Петровић „Тихомир Остојић и српска музичка баштина“, паралелан табеларни преглед биографских података из живота Тихомира Остојића и Стевана Мокрањца, начела издања и предговор Тихомира Остојића из 1896. године. Сви текстови су штампани двојезично на српском и енглеском језику (превод на енглески др Марија Петровић). Издање је обогаћено и фотографијама: портрет Тихомира Остојића као секретара Матице српске (рад Миливоја Дејановића), Тихомир Остојић као ученик Велике новосадске православне гимназије

са својим добротвором професором Јованом Грчићем, прва и последња страна аутографа Остојићевог зборника црквеног појања, Остојићево писмо Јовану Грчићу из 1917. године, аутограф Новосадске херувимске пеосме, почетак дневника који је Остојић водио као гимназијалац.

Централни део „Православног српског црквеног пјенија по старом карловачком начину“ базиран је на једноставним хармонизацијама напева српског народног црквеног појања за мешовити и мушки хор. Заступљени су напеви великог и малог појања. Међу песмама из Литургије Светог Јована Златоустог издвајамо Први и Други антифон (Пс. 102 и Пс. 145) који су, као и у хармонизацијама Корнелија Станковића, дати у целини, затим присуство ирмоса *Доспојено јесш* у свих осам гласова (по малом и по великом напеву), више варијанти причања *Хвалиш Госбога*. Заступљене су и песме из Литургије Св. Василија, из

Архијерејске Литургије (велико Цар небесни), Литургије Пређесвештених дарова, са вечерња, призывања и благодарења, са опела и помена, као и празнични тропари, кондаци и ирмоси. Мањи део песмама обраћен је за мушки хор и обухвата тропаре на освећењу воде за Богојављење и вечерњу службу после Литургије на Духове. Зборник који је пред нама представља драгоцен материјал за црквене хорове, али и историјски материјал који сведочи о Тихомиру Остојићу, мелографу и појцу, професору књижевности и појања, који је први код нас указао на византијске корене и велики културни значај појања. Истовремено, овај зборник нас враћа на чињеницу да је појање заузимало изразито место у музичком образовању српске омладине у 19. веку.

Милица Анđrejević

КРОЗ ХРИШЋАНСКИ СВЕТ

Маријана Пешић

САД

Пресвучене мошти Св. Јована Шангајског

У уторак, 25. октобра је, у складу са одлуком Епархијског савета Западноамеричке епархије Руске Заграничне Цркве, обављено пресвлачење нетрулежних моштију Св. Јована Шангајског и Санфранцискског. Овај обред је у Сан Франциску, у Храму Пресвете Богородице, обавио Његово Високопреосвештенство Архиепископ санфранциски Кирил са својим свештенством. Архијереји и клирици су одслужили молебан Св. Јовану а затим пресвукли свете мошти.

РУСИЈА

Конференција: Слобода вероисповести

Међународна конференција на тему „Слобода вероисповести: проблем дискриминације и прогона хришћана“ биће одржана од 30. новембра до 1. децембра у Москви. Ову конференцију организује Руска Православна Црква уз подршку Хришћанског међуверског одбора.

Московска Патријаршија је забри-
нута због кршења права хришћана у
многим земљама, и због насиља над
хришћанима које је у последњих не-
колико година попримило широке
размере. Једна од последица политич-
ких преокрета на Близком Истоку и на
северу Африке је и масовно исељавање
хришћанских верника из тих области.

Челници Руске Православне Цркве су више пута светској заједници наглашавали потребу да се изради неки систем којим ће се гарантовати права хришћанима, који ће им омогућити да слободно исповедају своју веру, да раде и подижу своју децу у складу са својом вероисповешћу.

Руска Православна Црква је на ову конференцију позвала представнике и члнине православне, римокатоличке и протестантске верске заједнице.

Конференцију ће отворити Митрополит Иларион, председник Одељења за спољне црквене везе Московске Патријаршије, а Његова Светост Патријарх московски и целе Русије Кирил ће се 1. децембра у Цркви Христа Спаса сусрести са учесницима овог скупа.

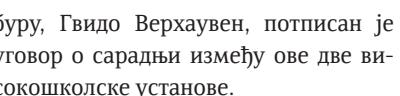

ВАТИКАН

Папа се сусрео са учесницима дијалога на Родосу

Папа Бенедикт XVI се 23. новембра сусрео са учесницима Другог Православно-римокатоличког Форума који је одржан на Родосу, у Грчкој, од 18-22. октобра 2010. године. Тема овог другог форума је била „Односи Цркве и државе: са историјске и богословске тачке гледишта“.

Као представници Православне Цркве на овом форуму су учествовали Митрополит Генадије Сасимски из Константинопољске Патријаршије, Митрополит волоколамски Иларион из Московске Патријаршије и Митрополит месенијски Хризостом из Грчке Православне Цркве. Група римокатоличких учесника је била предвођена кардиналом Петером Ердом, председ-

На састанку су обе стране разматрале могућности сарадње, као што су размена студената, размена искустава на пољу савремених техника подучавања, спровођење и одржавање заједничких семинара, конференција и симпозијума и размена научних и других материјала. Том приликом је изражена нада да ће сарадња између Универзитета у Фрибуру и Кијевске богословске академије ојачати пријатељске односе између богословских образовних центара у различитим земљама и да ће допринети хришћанској сведочењу у данашњем свету.

КИНА

Пронађене старе православне књиге

Приликом припреме онлајн каталога колекције антиквитетних књига из неколико већих кинеских универзитета, у библиотеци једног универзитета су пронађене три ретке књиге са литографијама: Часослов (објављен 1909. године), Псалтир (објављен 1910. године) и Књига йосифа (објављена 1911. године). Сва ова три издања су на кинеском језику.

Православно Братство Светих апостола Петра и Павла у Хонгконгу (Московска Патријаршија) преузело је иницијативу да дигитализују те драгоцене књиге које ће бити доступне православним Кинезима, истраживачима и преводиоцима на сајту www.orthodox.cn (презентацији Братства свих кинеских светих).

Ове књиге је издала Руска духовна мисија након смрти 222 кинеска му-

ченика који су убијени 1900. године за време Боксерског устанка.

ЈЕРМЕНИЈА

Црквена историја за децу са слабим видом

Билијско друштво Јерменије је, на иницијативу Хришћанског образовног центра у Ечмијадзину, објавило уџбеник о историји Јерменске Цркве на Брајевом писму.

На Међународни дан слепих и слабовидих особа, 14. новембра, ова верзија уџбеника је представљена у једној специјалној школи коју похађају слепа и слабовида деца из провинција Јереван и Нагорно-Карабах. Предмет „Историја Јерменске Цркве“ похађају ученици од 4. до 10. разреда. Планира се објављивање уџбеника о историји Јерменске Цркве на Брајевој азбуци и за остале разреде основног образовања.

РУСИЈА

Шеик ел-Ислам одликовао Патријарха

Лидер кавкаских муслимана, Шеик ел-Ислам Алахшукур Пашазаде, присуствовао је церемонији прославе 65-ог рођендана Његове Светости Патријарха московског и целе Русије Кирила. У име кавкаских муслимана и муслимана из Азербејџана, Шеик је доделио Патријарху Кирилу одликовање Шеика ел-Ислама за његов лични допринос развоју међуверског и међустничког дијалога, за јачање културних веза у тој области и широм света, за сарадњу Руске Православне Цркве и Одељења за кавкаске муслиманске и јачање пријатељских односа између народа Русије и народа Азербејџана.

РУМУНИЈА

Млади у посети Патријаршијском двору

Његова Светост Данило, Патријарх Румунске Православне Цркве, примио је 20. новембра преко 60 младих особа, чланова Удружења румунских

студената православних хришћана и Удружења румунских младих православаца. Овом догађају је присуствовао и Његово Преосвештенство Михаило, румунски православни епископ за Австралију и Нови Зеланд.

„На данашњем састанку смо разматрали многе текуће пројекте..., али оно што је на мене оставило највећи утисак су понашање, ентузијазам и жеља ових младих студената да се баве мисионарењем... У ову мисионарску делатност спада, пре свега, хришћанско понашање и сведочење које ви показујете на којем год факултету да студирате. Вера није на неком скривеном месту јер је лични чин и чин заједнице, молитвено сведочење и похваљујемо вас због тога“, објаснио је поглавар Румунске Православне Цркве.

КАНАДА

Нови превод Мисала

Од средине новембра, миса ће за римокатолике широм Канаде звучати мало другачије. Свештеници Римокатоличке цркве су почели да користе нов превод *Мисала* чија је припрема трајала више од десет година, наводи се у саопштењу римокатоличке Дијецезе Едмонтона. Ради се о највећим променама у тексту молитвеника у последњих 40 година. Превод је урађен након стручних консултација и у сарадњи са преводиоцима, теолозима и бискупима. У овом трећем издању *Мисала* се налази више од 3000 молитви.

У саопштењу се такође наводи да ће овај осавремењен текст бити ближи оригиналном латинском тексту. Сви елементи мисе ће остати исти, текст на енглеском језику је знатно изменjen за свештенике који служе мису, а у мањој мери за вернике који одговарају на молитве. Клирици планирају да своје заједнице уPUTE у нове речи које су унете у молитвеник, а остало особље и музичари су учествовали у радионицама како би се припремили за нови превод. У писму које је упутио својим парох-

ијанима, надбискуп Ричард Смит је истакао да је „овај тренутак промене дивна прилика да се истакне значај Свете тајне Евхаристије“.

ВЕЛИКА БРИТАНИЈА

Служба поводом 400 г. Библије краља Џејмса

Архиепископ кантерберијски Рован Вилијамс је 16. новембра у Вестминстерској опатији, поводом обележавања 400 година од објављивања Библије краља Џејмса, одржао свечану беседу. У својој беседи, Архиепископ се осврнуо на ту верзију Светог Писма наводећи шта чини добар превод: „Добар превод ће бити позив да се нешто поново прочита, да се истражи, и да се о прочитаном размисли и да се над текстом замисли. Уместо да кажем 'сада схватам', добар превод ме подстиче да одговорим 'сада почиње истраживање'“.

А у вези са историјским контекстом ове верзије Светог Писма, Архиепископ је истакао да „то још увек није било издање које је свако требало да поседује... намена је била да се чита наглас. То значи да је ова верзија требало да буде део неког догађаја, заједничко искуство. Окупљени као хришћанска заједница, парохијани би слушали, у контексту благодарења, прослављања, размишљања и подучавања, Свето Писмо које им се чита.“ Др Вилијамс је своју беседу закључио речима да „славити Свето Писмо значи препознати потпуну озбиљност којом су преводиоци желели да у нашем језику пронађу речи које би нама, слушаоцима и читаоцима, пренеле скоро неподношљиву тежину божанске промисли и љубави која је притискала оне који су се први пут са њом сусрели и који су покушали да је отелотворе писаном речју“.

У ЕПАРХИЈИ ДАЛМАТИНСКОЈ **Слава Манастира Крка**

На дан Светог архангела Михаила, 21. новембра 2011. године, Манастир Крка прославио је крсну славу. Радосно духовно сабрање почело је свечаним вечерњим богослужењем у част војводе војске Господње – Светог архангела Михаила.

Свету Архијерејску Литургију служили су Преосвећена Господа Епископи: горњокарловачки Герасим и далматински Фотије, уз саслужење свештеномонаштва и свештенства Епархије горњокарловачке, захумско-херцеговачке, бихаћко-петровачке и далматинске.

По завршетку Свете Литургије, Епископ Герасим је преломио славски колач и осветио славско жито. Епископ Фотије је истакао значај празника, рекавши да наше служење треба бити савршено по угледу на анђеле Божије.

Извор: Епархија далматинска

У НОВОМ САДУ

Слава града - Ђурђиц

На дан славе Новог Сада, празник Обновљења храма Светог великомученика Георгија, 3/16. новембра 2011. године, предстојатељ Цркве Божије у Новом Саду и Бачкој, Његово Преосвештенство Епископ бачки Господин др Иринеј, свештеноначалствовао је евхаристијским сабрањем верних у Саборном храму у Новом Саду.

Честитajuћи свим житељима богоспасаваног града Новог Сада њихову славу, Епископ Иринеј је у својој архијериској беседи рекао да је данашњи литургијски спомен Обновљења храма Светог Георгија везан за древну заједничку историју Цркве, за лик светог угодника Божијег, који је у поштовању и на хри-

шћанској Истоку и на хришћанској Западу, али и међу муслиманима, нарочито на Близком Истоку и Светој Земљи. Подсећајући сабране да је пре неколико година и у Градској кући, благословом Цркве и заједничком молитвом, достојно обележена слава, Владика Иринеј је изразио жаљење што актуелни представници градских власти оправдавају своју нецрквеност и несаборност такозваном приватном и затвореном прославом славе града. Благодарећи Господу што никада није мало оних који отворенога срца прослављају свете Божје угоднике, у отвореним храмовима и домовима, Епископ Иринеј је изразио наду да ће и они који живе у заблуди и незнанju, у пометености умова и савести, бити просветљени.

Сабрању у Светогеоргијевском храму, поред монсињора Ђура Гашпаревића, бискупа сремског, присуствовали су и многобројне личности из јавног живота Новога Сада.

Извор: Епархија бачка

НА НОВОМ ЗЕЛАНДУ

Посета Окланду

Милошћу Божијом Његовој Преосвештенству Епископ Митрополије аустралијско-новозеландске Г. Иринеј и ове године је посетио Окланд појединачно прославе храмовне славе Светог краља Милутина.

У суботу, 12. новембра 2011. године, служена је Света Архијерејска Литургија на којој су Његовом Преосвештенству саслуживали свештеници из Велингтона протојереј Љубомир Кудрић, свештеник Руске Заграничне Цркве протојереј Владимир Бојков, свештеник Грчке Православне Цркве протојереј-ставрофор Павлос Патијас, свештеник Антиохијске Православне Цркве протојереј Џорџ Босајдер, надлежни парох јереј Сава Антић и протојакон Бранко Василић. У току Литургије, Преосвећени Владика одликовао је надлежног пароха, јереја Саву достојанством протонамесника.

Извор: Митрополија аустралијско-новозеландска

У ЕПАРХИЈИ БУЕНОСАЈРЕСКОЈ

Сусрет Митр. Амфилохија и гувернера провинције Ђако

Високопреосвећени Архиепископ цетињски и Митрополит црногорско-приморски Г. Амфилохије, ад-

министратор Епархије буеносајреске и јужно-централноамеричке Српске Патријаршије, сусрео се 15. новембра 2011. године у Ресистенсији, сједишту провинције Ђако, са тамошњим гувернером г. Хорхеом Милтоном Капитанићем, поријеклом из Бањана, веома утицајном политичком личношћу у Аргентини.

Саговорници су, у дугом и пријатељском разговору, разменили мишљења о историји Црне Горе, односима Цркве и друштва, као и различитим религијским темама за које је гувернер Капитанић показао нарочито интересовање.

Гувернер Капитанић је истакао да су становници Ђака веома поносни на свој мултикултурализам и мултиконфесионалност и нарочити начин живота, нагласивши да је модерни Ђако и настао мијешањем старосједилачког становништва и многобројних имиграната.

Митрополит је заблагодарио гувернеру на помоћи Владе у обнови Цркве Светог Николе у Мађагају, у којој је гувернер као дијете и крштен. Упознао га је такође са одлуком о оснивању нове Епархије за Аргентину и Јужну Америку и изразио наду да помоћ локалне Владе неће изостати ни у будуће, ради духовне и материјалне обнове живота Православне Цркве у овој провинцији, у којој живи више десетина хиљада православних хришћана.

Митрополит Амфилохије се претходне вечери у Саенц Пењи сусрео са г. Драгом Мићуновићем, почасним конзулом Црне Горе у провинцији Ђако.

Извор: Митрополија црногорско-приморска

У ЕПАРХИЈИ ЗАХУМСКО-ХЕРЦЕГОВАЧКОЈ **У Мостару**

У сrijеду, 16. новембра 2011. године, Епархију захумско-херцеговачку у Мостару посетио је г. Живко Будимир, предсједник Федерације Босне и Херцеговине, са сарадницима. Уважене госте срдично су угостили и прими-

ли Епископ захумско-херцеговачки Г. Григорије и парох мостарскиprotoјереј-стварофор Радивоје Круљ.

Након обиласка комплекса Саборног храма и Старе цркве услиједио је разговор у гостопримници. Главна тема разговора био је повратак Срба, као и проблеми запослења српских повратника. Предсједник Будимир је упознат са свим пројектима епархије и проблемима који се јављају на путу реализације истих. Такође, разговарало се и о положају Православне Цркве и њених вјерника који живе у Мостару.

Извор: Епархија захумско-херцеговачка

У АРХИЕПИСКОПИЈИ БЕОГРАДСКО-КАРЛОВАЧКОЈ

Црква и спорт

Јереј Ваис Војводић, секретар Православног богословског факултета Универзитета у Београду и свештеник у Цркви Светог Трифуна на Топчидерском гробљу, посетио је, на Аранђеловдан, простирије фудбалског клуба „Партизан“. Повод посете је било уручење иконе Зачећа Светог Јована Претече и Крститеља Господњег, што је иначе и крсна слава ФК „Партизан“. Икону је израдио мр Зоран Михајловић, професор са Академије Српске Православне Цркве за уметности и конзервацију, техником старијим средњевековних мајстора, која подразумева и украсавање златним листићима.

Јереј Ваис Војводић и његова супруга Ирина изродили су и одгајили десеторо предивне деце. Васпитана, смерна, деца и притом комплетно навијачки и срцем опредељена за ФК „Партизан“, заједно са оцем и мајком. Угостио их је спортски директор Младен Крстајић, који је био ганут приликом упознавања са породицом Војводић. Провео их је кроз трофејну салу, уручио свима пригодне поклоне и на крају су деца изразила жељу да изађу на терен храма фудбала. Поред знамења ФК „Партизан“ која су добили приликом посете клубу, биће им уручено и 11 сезонских карата, како би несметано пратили свој клуб на свим утакмицама као породични тим Војводића.

Извор: ФК „Партизан“

ИЗ СЕСТРИНСКИХ ЦРКАВА У Москви

Поглавари Руске, Грузијске, Польске Православне Цркве, Православне Цр-

кве чешких земаља и Словачке, представници Антиохијске, Румунске и Бугарске Православне Цркве сусрели су се 21. новембра 2011. године у патријаршијској резиденцији у московском Кремљу, поводом обележавања 65-ог рођендана Његове Светости Патријарха московског и целе Русије Г. Кирила.

Извор: mospat.ru

У БЕОГРАДУ Слава Института за онкологију

Православна васељена је прославила 22. новембра великог Божијег угодника новијег времена – Светог Нектарија Егинског. Манастир, који је овај светац основао у Егини, посећују поклоници из целог света, а већина њих не крије да је нашла исцељење над његовим моштима.

Свети Нектарије Егински је слава Института за онкологију Клиничког центра Србије где је у капели, посвећеној овом светитељу, Свету Архијерејску Литургију служио викарни Епископ хвостански Г. Атанасије.

Хор ђака београдске Богословије „Свети Сава“ улепшао је богослужење у току којег су Светом причешћу приступиле десетине пацијената и запослених у овој здравственој установи.

Преневши благослов Његове Светости Патријарха српског Г. Иринеја, Владика Атанасије је честитао славу особљу Института и директору проф. др Зорану Ракочевићу, као и оболелима који се лече у овој здравственој установи.

У ЕПАРХИЈИ РАШКО-ПРИЗРЕНСКОЈ „Инструмент за осмех“

У оквиру хуманитарне акције „Инструмент за осмех“ покренуте од стране хуманитарне организације „Мајка девет Југовића“ и музичке школе „Јосип Славенски“ из Београда, а у сарадњи са Епархијом рашко-призренском, ученици и наставници музичке школе „Стеван Христић“ из Гњилана доби-

ли су 32 инструмента (4 клавира, 16 виолина, 3 хармонике, 3 кларинета, 2 трубе, 3 флауте и 1 тромбон) и књиге за наставу.

Инструменте прикупљене током претходних неколико месеци у име донатора су директору музичке школе „Стеван Христић“ г. Саши Милошевићу уручили г. Иван Тасовац, директор Београдске филхармоније, г. Милорад Обрадовић из Заједнице музичких и балетских школа Србије и г. Владимир Илић из Фондације Солидарност Србије.

Извор: Епархија рашко-призренска

У НИШУ И КРУШЕВЦУ

Развој веронауке у школама

Семинар под називом „Подршка развоју предмета Верска настава“, који је подржao Православни богословски факултет у Београду, акредитован од стране Завода за унапређивање образовања и васпитања за школску 2011/2012. годину, реализован је од стране Центра за стручно усавршавање.

На семинару у Нишу, са благословом Епископа нишког Јована, и у Крушевцу, са благословом Епископа крушевачког Давида, окупили су се вероучитељи православног катихизиса који наставу веронауке изводе у основним и средњим школама.

Један од основних циљева програма је да у првом реду успостави јасан и прихватљив начин комуникације и сарадње са учесницима: како би се разменила позитивна искуства, примери добре праксе, и развио непосредан однос као вид интерактивне комуникације између наставника и ученика, или и препознале нове могућности за развијање православног катихизиса, у духу аутентичног искуства учења Цркве, са посебном пажњом која одговара потребама и одликама нових генерација младих људи према којима је настава усмерена.

Православни богословски факултет у Београду и Министарство просве-

те и науке потписали су 2005. године *Меморандум о сарадњи*, у коме између осталог пише да матични факултет који школује будуће вероучитеље има обавезу да брине о њиховом професионалном развоју и стручном усавршавању. У том духу, Факултет је уз помоћ сарадника Министарства просвете и Завода за унапређивање образовања и васпитања, а на предлог Владине Комисије за верску наставу, подржао програм чије тематске области разматрају кључна питања са којима се вероучитељи сусрећу у школама.

Бакон Борислав Пешић,
референт за црквену пропаганду
Светој Архијерејској Синоди СПЦ

НА КИМ

Командант КФОР-а у Пећкој Патријаршији

Његово Преосвештенство Епископ липљански Г. Јован, викар Патријарха Српског, примио је 19. новембра 2011. године, у Пећкој Патријаршији, команданта КФОР-а, генерал-мајора Ерхарда Древса.

Генерал Древс је са својим сарадницима у пратњи Епископа Јована прво посетио Храм Светог Спаса и остале цркве Пећке Патријаршије и упознао се са историјом овога светог места и његовим значењем за српски народ и целокупну Православну Цркву.

У отвореном разговору који је уследио, генерал Древс је изразио своју спремност, као и спремност КФОР-а, да не дозволи понављање ситуација какве су се десиле 1999. и 2004. године, као и своје дубоке импресије Мајком свих српских цркава.

Што се тиче ситуације на северу Косова, генералу је посебно подвучен значај уздржаности, с чим се он сложио и нагласио да је то свакодневна порука коју он упућује својим официрима и војницима.

Извор: Канцеларија Светој Архијерејској Сабору за Косово и Метохију

У МИТРОПОЛИЈИ ДАБРОБОСАНСКОЈ **Храм - Национални споменик**

Комисија за очување националних споменика БиХ прогласила је Храм Успења Пресвете Богородице на Палама националним спомеником БиХ. Храм, посвећен Великој Госпојини, коју општина Пале прославља као славу града, је подигнут 1909. године, а освећење је обавио Митрополит Евгеније (Летица). Паљанска црква је укошена за 35 степени, олтар је окренут према југоистоку, а портална врата према сјеверозападу, а не у правцу запад-исток.

На почетку Првог свјетског рата 1914. године, аустроугарски војници су скинули звono са храма и отпремили га у топионицу. Паљанска црква је на почетку рата била мјесто где су се затварали царски коњи. Та „дивилизована Европа“ утјеривала је у храм алате, путаље, дорате, кулаше. У Другом свјетском рату пуне четири године пламтјела је ватра унутар храма, с временом на вријеме, ту међу коњима, међу свецима, међу фрескама. Дијелови олтара, свете књиге, књиге рођених и умрлих, љетописи, повеље, крстиионице, све од чега је могла да се потпали ватра, изгорило је.

Након завршетка рата, Паљани су обновили свој храм.

Информативна служба
Мишићије дабробосанске

НА КИМ

Министарство помаже Девич

Женском Манастиру Девич на КИМ биће додељено пет милиона динара за изградњу 170 метара заштитног зида и капије ради заштите манастирске имовине и безбедности од упада локалних Албанаца.

Одлуку о додели новчаних средстава донело је Министарство правде Србије.

Средства су издвојена из прихода Дирекције за управљање имовином која је привремено одузета од криминалаца. Новац је обезбеђен од закупнице издатих некретнина одузетих од криминалаца. У Манастиру Девич, који се налази у дреничкој шуми, пет километара јужно од Србице, тренутно живи десетак монахиња. Оне су свакодневно изложене малтретирању и угрожавању безбедности од стране Албанаца, пошто је српско становни-

штво пртерано, а њихова имовина је спаљена и уништена.

Игуmaniја Анастасија истиче да сарадња са локалним становништвом не постоји, наводећи сталне пљачке и уништавање манастирске имовине, иако је манастир под заштитом КФОР-а. Владика рашко-призренски Теодосије истиче да је тешко опстати на таквом простору и да ће проблем бити већи уколико се обистине најаве КФОР-а да више неће обезбеђивати манастир.

Извор: Срна, Мондо

НА БАЊИЦИ

Чувари неба Србије

На Дан Светог Краља Стефана Дечанског, 24. новембра 2011. године у касарни на Бањици 250. Ракетна бригада против-ваздушне одбране Војске Републике Србије обележила је свечано дан јединице и 49 година од свога оснивања. Његово Преосвештенство викарни Епископ хвостански Атанасије (Ракита), као изасланик Његове Светости Патријарха српског Иринеја пренео је патријарашки благослов јединици, припадницима и командном кадру, нагласивши у беседи да су мошти Светог Краља Стефана Дечанског, чији се дан прослављао, јемац повратка свег прогнаног и пртераног на Косово и Метохију. Ова елитна јединица рода војске, званог „ракеташи“, негује традицију ослободилачких ратова Србије и српског народа. На спомен-обележје палим јунацима 250. Ракетне бригаде у НАТО-агресији 1999. године постављени су венци, одатија дужна пошта уз осећања благодарности оних који се сећају њихове жртве и страдања.

Радован Пилићовић

Епископ канадски Г. Георгије почасни члан УКС

Председник Удружења књижевника Србије Радомир Андрић, академик Матија Бећковић, академик Рајко Петров Ного, главни уредник Српске књижевне задруге Драган Лакићевић и угледни писац Миле Медић предложили су да Епископ канадски Г. Георгије (Ђокић) буде примљен за почасног члана Удружења књижевника Србије.

Образложење Драгана Лакићевића:
Епископ канадски Г. Георгије већ четврт века је епископ Српске Право-

славне Цркве. Његови родитељи дали су Цркви све четворо деце: поред Владике канадског, један његов брат је Епископ средњоевропски Константин, сестра им је монахиња Надежда, а трећи брат – свештеник, Љубомир Ђокић.

Да буде члан нашег Удружења, Владика Георгије достојан је по својој вишеструкoj опредељености, љубави и делатности за књигу и књижевност. Изучио је књиговезачки и штампарски занат. У својој Епархији основао је лист и Издавачку установу *Источник*, која објављује књиге у области религије и књижевности. С Његовим благословом изашле су, у издању *Источника*, три књиге *МИСЛИ* великих православних писаца и светитеља – Светог Владике Николаја Лелићког и Светог Јустина Телијског... Епископ Георгије и сам је књижевник. Позната је књига његових беседа *Печат моја владичанства* (2006) и *Ковчежић усвојена – Мој јуш ка Богу*, својеврсно житије (2011) коју је *Источник* објавио заједно са Српском књижевном задругом, као и *Мисли светих џо Јустину Белијском*.

Епископ Георгије приповеда налик усменим казивачима – једноставно, духовито и живописно, а при том ствара завештање своје посвећености Господу. Подијући Епархију и Манастир Милтон у Канади, Владика Георгије је подигао и српску културну и духовну заједницу у тој најмногољудијој српској колонији.

О свему томе сведоче и Библиотека, Архив и Музеј које је недавно подигао уз Манастир Милтон; Библиотека већ има више од десет хиљада књига, углавном штампаних у расејању.

Одговор Епископа Георгија:
Поштовани љијси,
Шта моју да кажем, нећо хвали!
Наравно да сам сејештан да не смијем
помислиши да сијанем на сјенку једног

Матије или Рајка, али и у књижевничком дому „стапови су мнои“, ћа нека буде шу неки ћошак и за мене.

Поздрав и blaослов од Владике канадске Георгија.

У БЕОГРАДУ

„Историја спасења у Новом Завету“

У организацији Цркве Св. Трифуна одржана је једна у низу духовних трибина на којој је Његово Преосвештенство Епископ ремезијански Г. Андреје говорио на тему: „Историја спасења у Новом Завету“. У присуству великог броја посетилаца, Владика је одушевљено и надахнуто проповедао Христову благодат. „Познато је да је Свето Писмо откривење Божије, реч Духа Светога, нама, људима“ – рекао је Преосвештени на почетку свог излагања, а затим направио паралелу између Откривења у Старом и Откривења у Новом Завету, као и између композиционих структура обеју књига. Говорећи о појединачним догађајима везаним за историју спасења, Преосвештени је посебну пажњу посветио апостолима у лађи усред буре и Откривењу Бога на гори Тавор. Владика је истакао да само потпуна и безграницна вера у Господа човеку открива његову суштину. „Ако ми имамо веру, он ће да нам да све, целог себе ... И као што ми у цркви, окупљени на богослужењу, понекад можемо да се осетимо богоостављеним, знајмо да нас Господ исто као свете апостоле на Гори посматра, зна за наше муке, за наше борбе. Ево и сада, у овој сали, Господ нас гледа и зна за наше потребе, за маловерја, за проблеме, наше страхове, наше жеље, и чежње. Све то он зна. Колика је вера наша, толико нам се Господ приближава.“ Целокупно новозаветно спасење подразумева ношење крста, о чему је Владика рекао: „Немогуће је схватити Бога живога, немогуће је схватити спасење ако човек нема пример Господа Исуса Христа пред својим очима. Његов долазак и његов пример, његов пут, његово знамење јесте да узме крст свој драговољно пред свима и да тај крст носи напред, према спасењу“. То је неопходно да би се разумело целиокупно новозаветно учење о спасењу. Ношење сопственог и туђег крста разликује хришћане од других религија и

учења. „Дакле, да учимо да је наш хришћански живот увек у заједништву, у ношењу терета и бриге једних за друге, сада и за сву вечност“ – поручио је Владика, закључивши да савремени човек треба да буде ангажовани у Цркви, да се више посвети богослужбеном животу и да више мисионари међу људима.

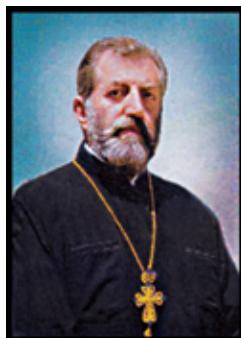
М. Марић

Три Социјална семинара

У организацији Хришћанској културној централи и Београдске надбискупије, а уз подршку Задужбине Конрад Аденауер (Konrad-Adenauer-Stiftung), у Београду се 19, 26. новембра и 3. децембра 2011. године организују три скупа под оквирним називом „Социјални семинар“. Сваки скуп ће имати своју засебну тему: *Дијалој, медији и религија; Млади и здравље и Јудска традиција и религија*. „Социјални семинар“ је део „Школе за друштвено-политичко деловање“ која је активна у неколико римокатоличких дијјецеза у Немачкој од педесетих година XX века, а која је дала добре резултате када је посреди укључивање хришћана у решавање друштвених проблема. Обзиром да су учесници млади људи, средњошколци и студенти, намера организатора је да се о религији говори у различитим контекстима, а Цркве и верске заједнице сагледају као важни чиниоци плуралистичког и демократског друштва.

Сходно томе, прве теме о којима учесници разговарају су: *Дијалој, медији и религија*. Идеја је да се обраде приступи Православне и Римокатоличке Цркве овој проблематици, у свetu дијалога верских заједница и улоге медија у томе. Други сусрет је посвећен теми *Здравља младих у Србији*, те проблемима и изазовима са којима се ова популација сусреће када су у питању болести зависности и превентива истих. Такође се разговара о могућностима боље заштите и потпунијем укључивању у друштво оболелих од сиде, као области милосрдног рада. Последњи, у овом низу семинара биће посвећен односу *Религије и људских права*. О овој теми ће се разговарати са нагласком на погледе из православне, римокатоличке, протестантске и исламске перспективе.

Д. Стражинић

**Упокојио се у Господу
protoјереј-ставрофор
Јован Мирковић
(1957-2011)**

На дан Св. Петке Параклиса, у болници у Земуну, премину је protoјереј-ставрофор Јован Мирковић, парох у Горњем Забрђу, Епархија зворничко-тузланска.

Рођен је 6. октобра 1957. г. у Горњем Забрђу (општина Угљевик) као дијете побожних родитеља

Алексе Мирковића и Ђуке, рођене Савић. Завршио је петоразредну Богословију „Св. Три Јерарха“ у Манастиру Крка, и рукоположен у чин ђакона од стране Епископа зворничко-тузланског Г. Василија 5. октобра 1980. г. у Храму Успења Пресвете Богородице у Братунцу, а већ сутрадан, у Храму Зачећа Св. Јована Крститеља у Тобуту, у чин презвитеља.

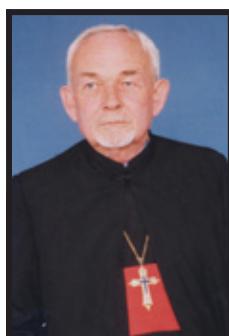
Прва парохија му је била у мјесту рукоположења, у Тобуту, и то као новооснованој парохији, где је службовао до 1989. г. У новој парохији у Лужанима, код Дервенте, био је од 1989. до пролећа 1992. када је морао подијелити исељеничку несрећу са српским народом дервентског, бродског и оначког краја. Тада га Епископ Василије именује за пароха у Г. Забрђу, његовом родном мјесту.

Током своје службе изградио је и два парохијска дома, једну црквено-народну салу, са пропратним просторијама, а унутрашњост Храма Св. Илије у Г. Забрђу потпуно је обновио. Старао се и о градњи руске Цркве Св. Александра Невског, у кругу термоелектране у Угљевику. Служио је предано и речју и делом, иако су га кроз живот пратила многа искушења. Епископ Василије одликовао га је достојанством протонамјесника 14. маја 1997, чином protoјереја 14. маја 2001, а правом ношења напрсног крста опет 14. маја 2006. г.

Свештенничко опијело, које је служио Владика Василије, уз саслужење 85 свештенослужитеља и присуство мноштва верних, било је на празник Св. апостола и јеванђелиста Луке и Св. Петра Цетињског, 31. октобра 2011. године.

Нека је оцу Јовану вјечни помен од људи, а Бог да му дарује вјечну светлост у Царству Своме.

protoјереј-ставрофор Недељко Пајић

**Сећање на protoјереја-ставрофора
Вида Малетића**

Ових дана се навршава пола године од упокојења високопречасног protoјереја-ставрофора Вида Малетића, пароха у Српцу и православног архијерејског намјесника са сједиштем у Српцу, Епархија бањалучка.

Прота је рођен 1942. г. у Грабик Илови од оца Митра и мајке Ристане. Богословију Св. Саве у Београду завршава 1963. године. У чин ђакона рукоположен

је 1. децембра, а већ 2. децембра 1965. године и у чин презвитеља од стране Епископа др Андреја Фрушића у Бањи Луци. Свештенослужио је у Великој Илови до 1973. г. Након тога, одлази у парохију Србац, где остаје до упокојења у мају 2011. г.

Још у првој парохији гради нови Храм Св. Тројице, а по доласку у србачку парохију са парохијанима обнавља Храм Покрова Св. Богородице. Потом гради филијални Храм Рођења Св. Богородице у селу Пријебљези 1986, а онда гробљанске храмове у селима Дворине и Повелич. Као круна грађевинских радова дошао је парохијски дом и у самом Српцу, при Храму Христовог Воскрсења.

Одликован је правом ношења напрсног крста.

protoјереј-ставрофор Радивоје Сарић

Захваљујемо општини Вождовац
што је дотирала „Сајамски
додатак“ *Православља* – каталог
новијих црквених издања

ДОБРОЧИНСТВО

Београд, Добрињска 2
телеф/факс: 011/2687-416, 2686-445
dobrocinstvo@gmail.com
www.dobrocinstvo.spc.rs

БОЖИЋ У СВЕТОЈ ЗЕМЉИ

01 - 09. јануар 2012.
01 - 12. јануар 2012.
Комплетан поклонички програм.
АГЕНЦИЈА СРПСКЕ ЦРКВЕ

Даница Тадић из Швајцарске прилаже
Православљу 40 €

ЕЛЕКТРИФИКАЦИЈА ЗВОНА

електромоторни и
електромагнетни погон
програмирано и
даљинско укључивање

ЦРКВЕНИ САТОВИ

„GPS“ - сателитска синхронизација

063/ 315 841

MJ 011/ 30 76 245; 30 76 246
инжењеринг

Земун, И. Цанкара 9/29

www.mj.rs

НАРУЦБЕНИЦА

шифра претплатника
(попуњава служба претплате)

Претплаћујем се на
следеће часописе

(Означите жељени часопис и начин претплате)

Име и презиме наручиоца:

ПТТ број и град:

Адреса:

Држава, епархија:

Часопис	Годишња претплата		начин слања (важи за иностранство)
	Србија	иностранство	
Православље	1700 динара	45€ или 70\$ или 70 CAD или 75 AUD или 35£	Обичном поштом
		60€ или 90\$ или 90 CAD или 100 AUD или 45£	Авионом
Светосавско звонце	690 динара	25 €	Обичном поштом
		30 € за Европу или 40 € ван Европе	Авионом
Гласник СПЦ	1200 динара	32€ за Европу или 35\$ ван Европе	Обичном поштом
		60€ за Европу или 65\$ ван Европе	Авионом
Православни мисионар	500 динара	20€	Обичном поштом
		25€ за Европу или 35€ ван Европе	Авионом
Теолошки погледи	900 динара	20€	Обичном поштом
		25€ за Европу или 35€ ван Европе	Авионом

овде исећи

БЛАГОСЛОВЕНА ГОДИНА СПАСЕЊА 2012!

**БЛАГОСЛОВЕНА ГОДИНА
СПАСЕЊА 2012!**

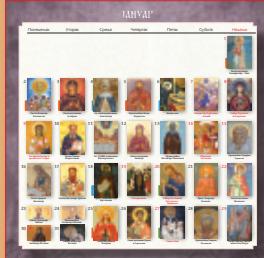
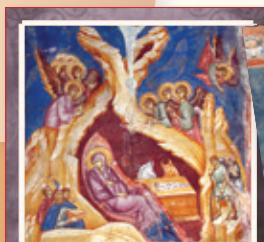
Календар за 2012. годину
Издавач: **БЕСЕДА**, издавачка
установа православне Епархије
бачке и Иконописна радионица
Света Царица Теодора заштитница
икона манастира Вакрсења
Христова (у изградњи) – Каћ

Приход од овог календара намењен
је изградњи манастира Вакрсења
Христова - Каћ

Гимназијска 2, 21000 Нови Сад
Тел: 021/451-855, 064/800-2920

Факс: 021/451-830

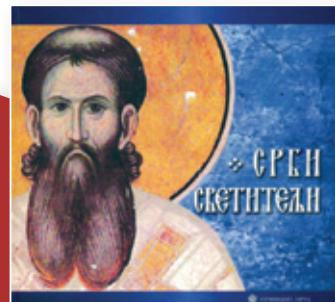
dvorns@eunet.rs, www.eparhija-backa.rs

**ЗИДНИ
ПРАВОСЛАВНИ
ПОДСЕТНИК 2012.**
31x32 cm, 26 страница

ПРАВОСЛАВНИ ПЛАНЕР 2012.
8x14 cm, 120 страница

СРБИ СВЕТИТЕЉИ
Капитална књига о Србима светитељима,
од светог Јована Владимира у X,
до светог Јустина Ђелијског у XX веку.
О њиховим животима и духовном
подвигу, о њиховој важности за српску
духовност, историју и судбину.
20,6x20 cm, 236 страница

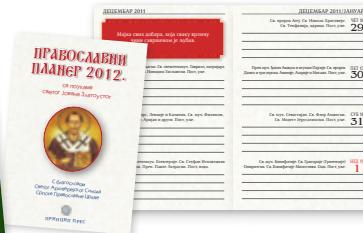

ПРИНЦИП ПРЕС

11000 Београд, Цетињска 6; +381 11 322 70 34; 324 56 21

www.turistinfosrbija.com, www.nacionalnarevija.com

НОВО!

ПРАВОСЛАВНИ ПОДСЕТНИК 2012.

Наша стона књига и у
2012, наш роковник,
поучник, подсетник.
Овога пута у осам
верзија, посвећених
 некој од највећих
српских крсних слава
(Свети Лука, Свети
Димитрије, Света Петка, Свети
Архангел Михаило, Свети
Никола, Свети Врачи, Свети
Јован Крститељ, Свети Ђорђе).

16,5x24 cm, 384 странице

